

Latvijas Kultūras akadēmija
Starpkultūru komunikācijas un svešvalodu katedra

LATVIJAS VĒSTNIECĪBAS FRANCIJĀ DARBĪBAS ATJAUNOŠANAS PROCESS UN
PIRMĀS TĀS VĒSTNIECES AINAS NAGOBADS-ĀBOLS DARBĪBAS IZVĒRTĒJUMS

Bakalaura darbs

Autore:
Akadēmiskās bakalaura augstākās izglītības programmas “Mākslas”
Starpkultūru sakaru (Latvija un Francija) apakšprogrammas
4. kursa studente Līga Villija Kiršteina
(ID Nr. 20120316)

Darba vadītāja:
doc., Mg. Paed. Anita Vaišle

/paraksts/

Rīga
2016

SATURS

IEVADS	3
1. VĒSTNIECĪBA UN VĒSTNIEKS: JĒDZIENU SKAIDROJUMS	7
1.1. Vēstniecības jēdziens un likumos noteiktās vēstniecības funkcijas	7
1.2. Vēstnieka jēdziens un likumā noteiktās vēstnieka funkcijas.....	10
2. ĀRLIETU RESORA UN VĒSTNIECĪBAS VĒSTURISKĀS ATTĪSTĪBAS GAITA.....	17
2.1. Vēstniecības un Ārlietu resora izveide un darbība no 1918. līdz 1940. gadam	17
2.2. Diplomātiskā darbība no 1940. līdz 1991. gadam.....	21
2.3. Ārlietu dienesta darbība 19. un 20. gadsimtu mijā līdz Latvijas valsts neatkarības starptautiskai atzīšanai.....	23
3. AINAS NAGOBADS-ĀBOLS: PERSONĪBA UN DIPLOMĀTISKĀ DARBĪBA	26
3.1. Personības iezīmes un ieskats dzīvesgājumā līdz diplomātiskā darba uzsākšanai.....	26
3.2. Ainas Nagobads-Ābols deleģēšana un darbība kā goda konsulei Francijā	29
3.3. Ainas Nagobads-Ābols darbība kā vēstnieci 1992.-1997. gadā	36
3.4. Atskats uz vēstnieces pilnvaru termiņā paveikto, tā atbilstību vēstnieka funkcijām un ietekmi uz Latvijas-Francijas attiecībām.....	45
3.5. Turpmākā darbība pēc vēstnieces Francijā pienākumu pildīšanas beigām 1997. gadā.....	47
NOBEIGUMS	50
TĒZES.....	52
AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS	54
RÉSUMÉ.....	58
SUMMARY	59
PIELIKUMI	60
1. pielikums. Augstāko Latvijas amatpersonu vizītes Francijā no vēstniecības darbības atjaunošanas līdz 1997. gadam	60
2. pielikums. Augstāko Francijas amatpersonu vizītes Latvijā no vēstniecības darbības atjaunošanas līdz 1997. gadam	61
3. pielikums. Noslēgtie divpusējās sadarbības līgumi starp Latvijas Republikas valdību un Francijas Republikas valdību no vēstniecības darbības atjaunošanas līdz 1997. gadam	62

IEVADS

Otrā kursa darba ietvaros bakalaura darba autore veica pētījumu par Latvijas vēstniecības Francijā lomu latviešu kultūras identitātes saglabāšanā, kura gaitā iepazinās ar Latvijas vēstniecības Francijā un ārlietu resora vēsturi, kā arī ar nacionālās identitātes jēdzienu globalizācijas kontekstā un vēstniecības ieguldījumu latviskās identitātes popularizēšanā laika posmā no 2013. līdz 2015. gadam. Kaut sākotnēji bija iecerēts līdzšinējo pētījumu attīstīt emigrācijas un latviskās identitātes līdzpastāvēšanas virzienā, papildus iepazīstoties ar Latviešu apvienības Francijā darbību šajā jomā, bakalaura darba ietvaros tika izlemts padziļināti pētīt vēstniecības darbības atjaunošanas periodu un pirmās vēstnieces Ainas Nagobads-Ābols darbību.

Lai noskaidrotu, kādi notikumi ietekmēja Latvijas Republikas diplomātisko attiecību atjaunošanu ar citām valstīm, tostarp 1991. gadā – ar Francijas Republiku, un kādi bija apstākļi, pēc piecdesmit gadu pārtraukuma atsākot Latvijas vēstniecības Francijā darbību, darba autore pievērsīsies ar diplomātisko attiecību atjaunošanu saistītajiem notikumiem 20. gadsimta 80. un 90. gados, kā arī Ainas Nagobads-Ābols darbības posmam vēstnieces amatā (akreditēta no 1992. līdz 1997. gadam). Vērts pieminēt, ka šajā laika posmā Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs priekšsēdētājs (1988.-1990.) un vēlāk Latvijas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētājs (1990.-1993.) bija Anatolijs Gorbunovs, savukārt pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas Valsts prezidenta pienākumus pildīja Guntis Ulmanis (1993.-1999.). Francijas Republikas prezidenti attiecīgajā laika posmā bija Fransuā Miterāns (*François Mitterrand*, 1981.-1995.) un Žaks Širaks (*Jacques Chirac*, 1995.-2007.). Pēc Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas aktīvi tika risinātas problēmas par okupācijas gados zaudētā atgūšanu, noslēgti tika arī vairāki Latvijas Republikas un Francijas Republikas sadarbības līgumi, dibināta sadraudzība starp vairākām Latvijas un Francijas pilsētām.

Pētījuma tēmas izvēlē izšķiroša nozīme bija autores personīgajai interesei par vēstnieka un vēstniecības darbību. Pašlaik darba autore strādā Valsts kancelejā, sadarbībā ar Starptautisko Frankofonijas organizāciju, kur koordinē programmu „Franču valoda starptautiskajās attiecībās”, nodrošinot franču valodas apguves iespējas diplomātiem, ministriem un ierēdņiem no Latvijas. Svešvalodu apguve ir viens no nodarbināto profesionālās kapacitātes paaugstināšanas instrumentiem, taču darba ietvaros pētījuma autore ir pārliecinājusies par

diplomātiskajā korpusā un valsts pārvaldē nodarbināto vēlēšanos apgūt franču valodu ne tikai kvalifikācijas celšanai, bet arī tādēļ, ka franču valodai ir ļoti nozīmīga loma darbā Eiropas institūcijās un dibinot formālus un neformālus kontaktus starptautiskā kontekstā.

Nemot vērā Ārlietu ministrijā noteikto rotācijas kārtību, diplomāti var tikt deleģēti darbam, piemēram, Latvijas Republikas pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Savienībā un frankofonu valstu vēstniecībās. Dažādu semināru laikā tiekoties ar bijušajiem un esošajiem vēstniekiem un diplomātiem no dažādām valstīm, darba autorei ir bijusi iespēja iepazīties ar viņu pieredzi attiecībā uz savas valsts interešu pārstāvniecību un diplomātisko attiecību veidošanu ar frankofonām valstīm. Liela daļa šo diplomātu uzsvēruši uzņemošās valsts kultūras un sabiedrības pārzināšanas nozīmīgumu vēstnieka darbā, tādēļ autori interesē izpētīt Ainas Nagobads-Ābols darbību un to, cik lielā mērā vēstnieka darbībā noderīgas bijušas zināšanas par Francijas sabiedrību.

Tajā pašā laikā nozīmīga tēmas izvēlē bija arī pētījuma autores interese par vēsturi, konkrēti – Ārlietu dienesta vēsturi un to, kā notika vēstniecības atjaunošana, kas viņai šķiet sevišķi svarīgi, jo uz valstiskās neatkarības atjaunošanas fona par šiem notikumiem tiek runāts mazāk, lai arī abi šie panākumi bijuši diplomātiskas cīņas rezultāts.

Pavisam nesen, 2016. gada 24. februārī Sanitai Pavļutai-Deslandes kopš 2010. gada uzticētos vēstnieces pienākumus Francijā Valsts prezidents Raimonds Vējonis nodeva Imantam Lieģim.¹ Šis notikums, tuvojoties Latvijas un arī vēstniecības simtgadei, liek atskatīties vēstniecības vēsturē. Lieģa kungam stājoties amatā, pagājuši 15 gadi, kopš Latvijas Republikas vēstniecība Francijas Republikā atkal oficiāli darbojas. Katrs nākamais vēstnieks stājas amatā atšķirīgā situācijā, ko ietekmējuši ģeopolitiski un citi apstākļi: Imants Lieģis savu darbu uzsāk brīdī, kad Francija un Eiropa pieredz terorisma draudus un migrācijas procesus, taču ar kādiem jautājumiem un problēmām bija jāsaskaras brīdī, kad jāatsāk diplomātiskā korpusa darbība un faktiski no jauna jāveido diplomātiskās attiecības?

Autore uzskata, ka ir svarīgi iegūt izpratni par vēstniecības darbības vēsturisko attīstību un notikumiem, kas ietekmējuši Ārlietu dienesta darbību kopumā, lai saprastu, kā tikušas

¹LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis uztic Imantam Viesturam Lieģim veikt Latvijas Republikas ārkārtējā un pilnvarotā vēstnieka pienākumus Francijas Republikā*. 2016, 24. feb. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/aktualitates/zinas/49842-latvijas-valsts-prezidents-raimonds-vejonis-uztic-imantam-viesturam-liegim-veikt-latvijas-republikas-arkarteja-un-pilnvarota-vestnieka-pienakumus-francijas-republika> [skatīts 2016, 3. maijā].

veidotas diplomātiskās attiecības starp abām valstīm un kāds bijis ceļš līdz vēstniecības darbības atjaunošanai, tajā piedaloties arī A. Nagobads-Ābols. Vēsturiskais konteksts ir būtisks, lai spētu izprast arī tālāko notikumu attīstības gaitu attiecībās starp Latviju un Franciju pēc 1991. gada.

Darba mērķis ir izpētīt Latvijas vēstniecības Francijā darbības atjaunošanas procesu un vēstnieces Ainas Nagobads-Ābols darbību.

Pētāmais jautājums: ko paveica un ar kādām grūtībām kā Latvijas vēstniece Francijā saskārās Aina Nagobads-Ābols, un vai viņa pilnībā realizēja vēstnieka definētos pienākumus laika posmā no 1992.-1997. gadam?

Darbam tika izvirzīti vairāki uzdevumi:

- apkopot ar jēdzieniem *vēstniecība* un *vēstnieks* un to funkcijām saistītos normatīvos aktus, kas regulē vēstniecības un vēstnieka darbību saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanu, t.i. saskaņā ar *Vīnes konvenciju par diplomātiskajiem sakariem* un *Latvijas Republikas Diplomātiskā un konsulārā dienesta likumu*;
- izpētīt Latvijas Republikas vēstniecības Francijas Republikā kā Ārlietu ministrijas struktūrvienības rašanās, likvidācijas un atjaunošanas vēsturi;
- veikt Latvijas Republikas vēstnieces Francijas Republikā Ainas Nagobads-Ābols pilnvaru termiņā paveiktā apkopojumu;
- balstoties uz augstākminētās izpētes rezultātiem, izdarīt secinājumus par to, vai Aina Nagobads-Ābols kā Latvijas vēstniece Francijā sekmīgi realizējusi vēstnieka definētos pienākumus laikā no 1992. līdz 1997. gadam.

Pētījumam nepieciešamā informācija tiks iegūta no daudzveidīgiem avotiem un literatūras, tādējādi iegūstot daudzpusīgu un iespējami objektīvu skatījumu uz pētījuma ietvaros apskatāmajiem jautājumiem. Avoti un literatūra izvēlēti latviešu un franču valodās. Autores bakalaura darbā, tāpat kā iepriekšminētajā izstrādātajā kursa darbā, tiks izmantota kontentanalīze: apkopojot dažādos avotos atrodamo informāciju, tiks analizēta Latvijas vēstnieces Francijā A. Nagobads-Ābols darbības atbilstība vēstnieka funkcijām laika posmā no 1992. līdz 1997. gadam, un izvirzīts uzdevums secināt, kāds bijis Nagobads-Ābols kundzes sniegums Latvijas un Francijas diplomātisko attiecību stiprināšanā.

Runājot par darba struktūru, to plānots veidot trīs daļās.

Darba pirmajā daļā tiks definēti darbā būtiskie jēdzieni *vēstniecība* un *vēstnieks*, kā arī to funkcijas, kas definētas *Latvijas Republikas diplomātiskā un konsulārā dienesta likumā* un *Vīnes konvencijā par diplomātiskajiem sakariem*, kā arī *LR MK noteikumos Nr.1075. Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogā*.

Otrajā daļā tiks izmantoti vairāki Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas publicēti un izdoti dokumenti un materiāli par Latvijas-Francijas divpusējām attiecībām un diplomātiskā dienesta vēsturi - izveidi, darbību un atjaunošanu laika posmā no 1918. līdz 1997. gadam. Informācija tiks iegūta arī no Latvijas Valsts vēstures arhīva materiāliem - "*Ārlietu ministrijas štati un iekārta, 1920.g. febr.*", „*Sūtniecību un konsulātu saraksts, 1940. g. jūn.*”, Latvijas vēstures institūta apgāda izdotā rakstu krājuma un starptautiskas konferences materiāliem „*Latvijas valstiskumam 90: Latvijas valsts neatkarība: ideja un realizācija*” (atb. red. J. Bērziņš). Tajā pašā laikā izmantoti tiks arī atsevišķu autoru - Ē. Jēkabsona, V. Ščerbinska un A. Lejiņa - veikti pētījumi par Latvijas ārpolitikas darbiniekiem un problēmām.

Savukārt trešā pētījuma daļa tiks veltīta vēstnieces A. Nagobads-Ābols darbības laikā aktuālajiem problēmjasautājumiem un viņas pienesumam to risināšanā. Šajā nodaļā tiks izmantotas A. Nagobads-Ābols viņas vīra G. Ābola un autobiogrāfijas, A. Kanepones, Ģ. Kondrāta, D. Arājas, L. Ozoliņas un UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas pārstāvja intervijas. Informācija tiks iegūta arī no jau pieminētajiem LR Ārlietu ministrijas dokumentiem un materiāliem par Latvijas un Francijas divpusējo attiecību tālāko attīstību, kā arī izmantoti tiks P. Apiņa un L. Lapsas pētījumi par Latvijas vēsturi un interneta blogs franču valodā, kurā izklāstīta Latvijas-Francijas pilsētu sadraudzības dibināšana. Latvijas Bankas mājaslapā un Letonikas Tildes datorenciklopēdijā tiks iegūtas papildus ziņas par notikumu attīstību Latvijas zelta atgūšanas jautājumā.

1. VĒSTNIECĪBA UN VĒSTNIEKS: JĒDZIENU SKAIDROJUMS

Līdz Latvijas Republikas kā neatkarīgas valsts dibināšanai 1918. gadā Latvijai diplomātisko pārstāvniecību ārzemēs nebija, tāpat jaundibinātās valsts ierēdņiem nebija pietiekamas pieredzes diplomātiskajos jautājumos. Gadiem ejot, viņu vidū nostiprinājās izpratne par diplomātiju, tās jēdzieniem, kas bija ļoti būtiski turpmākajā darbā - gan periodā līdz Otrajam pasaules karam, gan piecdesmit gadu laikā, kad Padomju savienības okupācijas dēļ oficiālu diplomātisko attiecību ar citām valstīm Latvijas Republikai nebija un pastāvēja tikai centieni kontaktus uzturēt neformāli, gan arī pēc pārstāvniecību atjaunošanas brīdī pēc valstiskās neatkarības atgūšanas.

Runājot par pētījuma robežām, tā autore izceļ, ka darbā koncentrēsies uz vēstniecību kā diplomātisko pārstāvniecību, tāpēc netiks apskatīta *1963. gada Vīnes konvencija par konsulārajiem sakariem*, uz kā pamata tiek veidoti konsulārie sakari. Šī pētījuma ietvaros darba autori interesē likumdošanā noteiktās vēstniecības un vēstnieka funkcijas un uzdevumi, kā arī ar vēstniecības telpām saistītie punkti, kas nozīmīgi sakarā ar zaudētajām vēstniecības telpām Parīzē, Pronī ielā 8 (*8, rue de Prony*) un problemātisko to atgūšanas jautājumu pēc Latvijas vēstniecības Francijā darbības atjaunošanas 1991. gadā.

Pētījuma autore balstīsies uz normatīvajiem aktiem, kas regulē diplomātisko pārstāvniecību un diplomātiskā korpusa darbību, t.i., 1995. gada 24. oktobrī spēkā stājušos *Latvijas Republikas Diplomātiskā un konsulārā dienesta likumu* un *Apvienoto Nāciju Organizācijas 1961. gada Vīnes konvenciju par diplomātiskajiem sakariem* (Latvijas Republikā spēkā kopš 1993. gada 3. jūnija), kā arī uz *LR MK noteikumos Nr.1075. Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogā* noteiktajām vēstnieka funkcijām.

1.1. Vēstniecības jēdziens un likumos noteiktās vēstniecības funkcijas

Latvijas Republikas vēstniecība Francijā ir Latvijas Republikas diplomātiskā un konsulārā pārstāvniecība, kura darbojas saskaņā ar Latvijas Republikas un akreditācijas valsts (šeit: Francijas Republikas) likumiem, starptautisko tiesību normām un paražām, kā arī ārlietu ministra vai Ārlietu ministrijas valsts sekretāra rīkojumiem un Ārlietu ministrijas instrukcijām.

Diplomātiskā vai konsulārā pārstāvniecība ir viena no Ārlietu ministrijas struktūrvienībām, par kuras darbu ir atbildīgs tās vadītājs.²

Saskaņā ar Vīnes konvenciju, diplomātiskās pārstāvniecības funkcijas ir:

- pārstāvēt nosūtošo valsti uzņemošajā valstī;
- aizstāvēt nosūtošās valsts un tās pilsoņu intereses uzņemošajā valstī robežās, kādās to atļauj starptautiskās tiesības;
- vest sarunas ar uzņemošās valsts valdību;
- ar visu likumīgu līdzekļu palīdzību noskaidrot apstākļus un notikumus uzņemošajā valstī un ziņot par to nosūtošās valsts valdībai;
- veicināt draudzīgas attiecības starp nosūtošo valsti un uzņemošo valsti un attīstīt to attiecības ekonomikas, kultūras un zinātnes jomā.³

Diplomātiskā un konsulārā dienesta likumā diplomātiskajai pārstāvniecībai savukārt definēti šādi uzdevumi:

- 1) nodrošināt Latvijas Republikas un tās pilsoņu, likuma “Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības” subjektu un bezvalstnieku (apatrīdu), kuriem ir pastāvīgās uzturēšanās atļauja Latvijā, kā arī Latvijas Republikas juridisko personu interešu aizsardzību ārvalstīs. Saskaņā ar šo punktu, Latvijas vēstniecības Francijā mājaslapā publicētā informācija paredz, ka vēstniecība palīdz:
 - ja nozaudēts vai nozagts ceļošanas dokuments – par samaksu vēstniecība izsniedz atgriešanās apliecību;
 - ja cilvēks palicis bez finansiālajiem līdzekļiem – vēstniecība palīdz sazināties ar radniekiem vai draugiem, kas varētu sniegt finansiālo palīdzību caur *Western Union* naudas līdzekļu transfēra sistēmu vai ar Latvijas Ārlietu ministrijas palīdzību;

² LR Saeima (Latvijas Republikas Saeima). *Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums*. 4. panta 1., 3., 5. punkts. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=37188> [skatīts 2016, 2. maijā].

³ ANO (Apvienoto Nāciju organizācija). *Vīnes Konvencija par diplomātiskajiem sakariem*. 3. pants. Pieejams: <http://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/2> [skatīts 2016, 2. maijā].

- ja noticis nelaimes gadījums – vēstniecība informē tuviniekus, palīdz nokārtot formalitātes un sniedz padomus;
 - ja nepieciešams apmeklēt Latvijas iedzīvotāju viņa ieslodzījuma vietā;
 - ja sarežģītā gadījumā nepieciešams pārstāvēt Latvijas valstspiederīgā tiesības un likumiskās intereses un sazināties ar vietējām institūcijām.⁴
- 2) koordinēt Latvijas Republikas valsts institūciju starptautiskos sakarus;
 - 3) veikt konsulārās funkcijas saskaņā ar Konsulāro reglamentu;
 - 4) koordinēt Latvijas Republikas valsts institūciju saskaņotu darbību diplomātiskā protokola jautājumos un nodrošināt diplomātiskā protokola ievērošanu;
 - 5) nodrošināt Latvijas Republikas valsts institūcijas un sabiedrību ar informāciju, kas iegūta ārvalstīs jebkurā legālā veidā;
 - 6) informēt ārvalstu oficiālās institūcijas un sabiedrību par Latvijas Republiku.⁵

Vīnes konvencijā par diplomātiskajiem sakariem vairāki panti saistīti arī ar pārstāvniecības telpām.

Par pārstāvniecības telpām neatkarīgi no īpašuma tiesībām tiek uzskatītas ēkas vai ēku daļas un tās apkalpojošais zemesgabals, kurš tiek lietots pārstāvniecības nolūkiem, tajā skaitā arī pārstāvniecības vadītāja rezidence.⁶

Uzņemošajai valstij ir pienākumi saistībā ar šo telpu piešķiršanu un aizsardzību. Valstij, kura gatavojas uzņemt nosūtošās valsts pārstāvniecību, tās teritorijā saskaņā ar tās likumiem ir vai nu jāatbalsta nosūtošā valsts telpu iegūšanā, vai arī jāpalīdz iegūt telpas citādā veidā.⁷ Tāpat, uzņemošajai valstij ir īpašs pienākums veikt visus atbilstošus pasākumus, lai aizsargātu pārstāvniecības telpas pret jebkādu ielaušanos vai zaudējumu nodarīšanu un lai novērstu jebkādu pārstāvniecības miera traucējumu vai tās cieņas aizskārumu. Pārstāvniecības telpas, to iekārta un citi tur atrodošies īpašumi, kā arī pārstāvniecības transportlīdzekļi ir neaizskarami attiecībā uz kratīšanu, rekvizīciju, arestu vai izpildu darbībām.⁸

⁴ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas Republikas vēstniecība Francijas Republikā. Konsulārā informācija. Kādos gadījumos vēstniecība VAR/ NEVAR palīdzēt.* Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/paris/konsulara-informacija/kados-gadījumos-vestnieciba-var-nevar-palidzet> [skatīts 2016, 3. maijā].

⁵ LR Saeima. *Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums.* 2. pants.

⁶ ANO. *Vīnes Konvencija par diplomātiskajiem sakariem.* 1. panta i punkts.

⁷ Turpat, 21. panta 1. punkts.

⁸ Turpat, 22. panta 2.-3. punkts.

Noteikta arī rīcība gadījumā, ja diplomātiskās attiecības starp divām valstīm ir pārtrauktas vai ja pārstāvniecība ir pastāvīgi vai īslaicīgi atsaukta:

- uzņemošajai valstij pat bruņota konflikta gadījumā ir jāciema un jāaizsargā pārstāvniecības telpas, kā arī tās īpašums un arhīvi;
- nosūtošā valsts drīkst uzticēt pārstāvniecības telpu, kā arī tās īpašumu un arhīvu aizsardzību trešajai valstij, kura ir pieņemama uzņemošajai valstij;
- nosūtošā valsts drīkst uzticēt savu un tās pilsoņu interešu aizsardzību trešajai valstij, kura ir pieņemama uzņemošajai valstij.⁹

1.2. Vēstnieka jēdziens un likumā noteiktās vēstnieka funkcijas

Diplomātisko pārstāvju tituli pirmoreiz tika izstrādāti jau 1814.-1815. gada Vīnes kongresa¹⁰ diplomātisko attiecību reglamentā. Tie kopumā iedalīti četrās pakāpēs.

Pie pirmās pakāpes pieder vēstnieks (franču val. *ambassadeur*) kā savas valsts vadītāja tiešais pārstāvis pie otras valsts vadītāja un apustuliskais nuncijs (franču val. *nonce apostolique*) – Vatikāna diplomātiskais pārstāvis. Pie otrās pakāpes savukārt pieder ārkārtējais sūtnis un pilnvarotais ministrs jeb sūtnis (franču val. *envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire*) kā pāvesta internuncijs jeb zemāks pāvesta sūtnis. Trešo pakāpi pārstāvēja rezidējošie ministri (franču val. *ministre résident*), kas daudzās valstīs, tostarp Francijā, jau 20. gados vairs netika iecelti. Pie ceturtnās pakāpes pieder pilnvarotais lietvedis (franču val. *chargé d'affaires*), kurš ir pilnvarots darboties pie attiecīgās valsts ārlietu ministra.

Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums paredz, ka gan to personu statusu, kuras pilda diplomātisko un konsulāro dienestu, gan diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību statusu, diplomātiskās privilēģijas un imunitātes nosaka *1961. gada Vīnes konvencija par diplomātiskajām attiecībām un 1963. gada Vīnes konvencija par konsulārajiem sakariem*.¹¹

⁹Turpat, 23. panta 1.-2. punkts.

¹⁰Vīnes kongress (1814-1815) – Eiropas monarhu un diplomātu kongress, kas sanāca, lai izveidotu jaunu politisko sistēmu Eiropā pēc Napoleona sagrāves. Lielbritānijas, Krievijas, Prūsijas, Austrijas un Francijas mērķis bija atjaunot spēku līdzsvaru Eiropā. Šis 19. gadsimta starptautisko attiecību modelis vēsturē tiek saukts par Vīnes sistēmu. Jēdziens „Vīnes kongress”. Goldmanis, Juris. *Latvijas un pasaules vēsture: notikumi, jēdzieni un personības*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007, 113.lpp.

¹¹ LR Saeima. *Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums*. 1. panta 1. punkts.

Diplomātisko un konsulāro dienestu pilda personas, kuras ieņem ierēdņu amatus Ārlietu ministrijas centrālajā aparātā vai diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās ārvalstīs un kurām tiek piešķirts diplomātiskais rangs saskaņā ar šā likuma 9., 10., 11. un 12.pantu.¹²

Runājot konkrēti par pārstāvniecību vadītājiem, Vīnes konvencijā definēts, ka tās ir personas, kurām nosūtošā valsts uzlikusi par pienākumu darboties šādā statusā, vienlaicīgi dēvēti arī par "diplomātiskajiem aģentiem", tāpat kā visi pārstāvniecības diplomātiskā personāla darbinieki.¹³ Par pārstāvniecības vadītāju kļūt var tikai tāds nosūtošās valsts izvirzīts kandidāts, kurš no uzņemošās valsts saņēmis oficiālu piekrišanu.¹⁴

Pārstāvniecības vadītājs var tikt akreditēts vairāk nekā vienā valstī, ja nosūtošā valsts to ir pienācīgi paziņojusi attiecīgajām uzņemošajām valstīm un ja nevienai no tām nav skaidri izteiktu iebildumu.¹⁵ Divām vai vairāk valstīm ir atļauts akreditēt vienu un to pašu personu par pārstāvniecības vadītāju citā valstī, ja uzņemošā valsts pret to neiebilst.¹⁶ Tāpat pārstāvniecības vadītājam atļauts darboties kā nosūtošās valsts pārstāvim jebkurā starptautiskajā organizācijā.¹⁷

To, kāda klase tiek piešķirta pārstāvniecību vadītājiem, pēc savstarpējas vienošanās nosaka abas valstis.¹⁸

Saskaņā ar *Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogu*, vēstnieka amats ietilpst 7. kategorijā "Diplomātiskā un konsulārā darbība". Šī saime ir diplomātiskā un konsulārā dienesta amatu kopums, kurus nav iespējams klasificēt citās saimēs. Ārkārtējā un pilnvarotā vēstnieka, pastāvīgā pārstāvja, vēstnieka, speciālo uzdevumu vēstnieka, Valsts protokola vadītāja vai ģenerālinspektora amata pienākumus veicošās personas ietilpst VI A amatu saimē, II pakāpē.

Šo personu galvenās funkcijas ir:

- pārstāvēt Latvijas Republikas intereses akreditācijas valstī vai starptautiskajā organizācijā;
- vadīt un organizēt diplomātiskās pārstāvniecības darbu un regulāri sniegt pārskatu par to;

¹² Turpat, 3. pants.

¹³ ANO Vīnes Konvencija par diplomātiskajiem sakariem. 1. panta a un e punkti.

¹⁴ Turpat, 4. panta 1.-2. punkts.

¹⁵ Turpat, 5. panta 1. punkts.

¹⁶ Turpat, 6. pants.

¹⁷ Turpat, 5. panta 3. punkts.

¹⁸ Turpat, 14. panta 1.-2. punkts, 15. pants.

- nodrošināt Latvijas fizisko un juridisko personu interešu aizsardzību akreditācijas valstī;
- veicināt politisko, ekonomisko un kultūras sakaru attīstību starp Latviju un rezidences valsti;
- vākt un analizēt informāciju par rezidences valsti, apkopot informāciju, kas tieši vai netieši skar Latvijas intereses, un informēt par to Ārlietu ministriju un citas valsts pārvaldes institūcijas;
- dibināt un uzturēt regulārus kontaktus ar akreditācijas valsts un valdības pārstāvjiem, un sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem, un citu valstu diplomātiem, un starptautisko organizāciju pārstāvjiem;
- vadīt valsts oficiālo amatpersonu vizīšu organizēšanu.¹⁹

Par diplomātu, diplomātiskā un konsulārā dienesta ierēdņu un darbinieku darbības un tās rezultātu novērtēšanu atbild Atestācijas komisija gadījumos, kad persona pieteikusies dalībai slēgtā konkursā uz jaunu amatu (dienesta vietu) vai kad jāpieņem lēmums par personas pārcelšanu no vienas pārstāvniecības ārvalstī uz citu pārstāvniecību ārvalstī, vai, lemjot par personas diplomātiskā ranga paaugstināšanu. Atestācijas komisija ir tiesīga noteikt arī citus iemeslus diplomātu, diplomātiskā un konsulārā dienesta ierēdņu un darbinieku darbības un tās rezultātu novērtēšanai. Instrukciju par novērtēšanas kārtību, pamatojoties uz Ministru kabineta noteikto ierēdņu darbības un tās rezultātu novērtēšanas kārtību un ievērojot diplomātiskā un konsulārā dienesta specifiku, izdod Ārlietu ministrija, kas organizē arī diplomātu, diplomātiskā un konsulārā dienesta ierēdņu un darbinieku mācības.²⁰

Saskaņā ar Ārlietu ministrijas noteiktajiem ierēdņu amatiem un tiem atbilstošajiem diplomātiskajiem rangiem, ko piešķir atkarībā no veicamajiem pienākumiem, vēstnieka rangs noteikts šādiem amatiem²¹:

Amats	Rangs
I pakāpe	
Valsts sekretārs	Vēstnieks

¹⁹ LR MK (Latvijas Republikas Ministru kabineta) noteikumi Nr.1075. *Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs. II Amatu saimju raksturojums. 7. Diplomātiskā un konsulārā darbība, VI A amatu saime, II pakāpe saskaņā ar Diplomātiskā un konsulārā dienesta likumu. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=222271> [skatīts 2016, 3.maijā].*

²⁰ LR Saeima. *Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums. 8. pants.*

²¹ Turpat, 9.panta 1.-2. punkts.

II pakāpe	
Ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks	Ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks
Valsts sekretāra vietnieks	Vēstnieks
Valsts protokola vadītājs	Vēstnieks
Speciālo uzdevumu vēstnieks	Vēstnieks
Ģenerālinspektors	Vēstnieks
Vēstnieks	Vēstnieks
Pastāvīgais pārstāvis	Vēstnieks

Ārkārtējos un pilnvarotos vēstniekus un pastāvīgos pārstāvjus, kas ir pastāvīgo pārstāvniecību starptautiskajās organizācijās vadītāji, pēc ārlietu ministra un Saeimas Ārlietu komisijas kopēja saskaņota priekšlikuma amatā ieceļ un no amata atlaiž Valsts prezidents, bet ārkārtējā un pilnvarotā vēstnieka diplomātisko rangu viņiem piešķir ārlietu ministrs.²²

Diplomātiskā un konsulārā dienesta laiks vienā ārvalstī diplomātiem, kuri ieņem II—IV pakāpes amatus saskaņā ar šā likuma 9.pantu, ir ne vairāk kā četri gadi. Diplomātu var nosūtīt pildīt diplomātisko un konsulāro dienestu ārvalstīs ne vairāk kā uz diviem termiņiem pēc kārtas. Izņēmuma gadījumos, lai nodrošinātu diplomātiskā un konsulārā dienesta darbību, diplomātiskā un konsulārā dienesta laiku ārvalstī var pagarināt ne vairāk kā par vienu gadu divos termiņos pēc kārtas.²³

Diplomātiskā aģenta funkcijas izbeidzas

- kad nosūtošā valsts paziņo uzņemošajai valstij, ka diplomātiskā aģenta funkcijas ir beigušās;
- kad uzņemošā valsts paziņo nosūtošajai valstij, ka saskaņā ar 9.panta 2.daļu tā atsakās atzīt diplomātisko aģentu par pārstāvniecības darbinieku.²⁴

²² Turpat, 10. panta 1. punkts.

²³ LR Saeima. *Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums*. 14. panta 1. un 3. punkts.

²⁴ ANO. *Vīnes Konvencija par diplomātiskajiem sakariem*. 43. pants.

Pēc diplomātiskā aģenta funkciju termiņa beigām notiek ieskaitīšana Ārlietu ministrijas rīcībā vai Ārlietu ministrijas pārziņā.

- Ja diplomātiskā un konsulārā dienesta laiks ārvalstīs saskaņā ar šā likuma 14.panta pirmo daļu ir beidzies, bet diplomātu nevar pārcelt viņa diplomātiskajam rangam atbilstīgā amatā, viņu var ieskaitīt Ārlietu ministrijas rīcībā uz laiku, kas nepārsniedz sešus mēnešus.
- Ja šā panta pirmajā daļā minētajā laikā diplomātu nevar iecelt viņa diplomātiskajam rangam atbilstīgā amatā, viņš atskaitāms Ārlietu ministrijas pārziņā, saglabājot viņam piešķirto diplomātisko rangu, bet ne ilgāk kā divus gadus.²⁵

Darba turpinājumā 3. nodaļas ietvaros, pētot A. Nagobads-Ābols pilnvaru termiņā paveikto, darba autore balstīsies uz vēstniecības un vēstnieka funkcijām un uzdevumiem, secinot, kā vēstnieces veikums atbildis šiem punktiem, kā arī izmantos informāciju par noteikto rīcību ar pārstāvniecības telpām abu valstu diplomātisko attiecību pārtraukšanas gadījumā, jo šāda situācija izveidojās, Otrajam pasaules karam sākoties - 1940. gadā un piecdesmit gadus vēlāk, vēstniecības darbību atjaunojot, radīja problēmu ar vēstniecības ēkas atgūšanu, kas turpinājās vairāku gadu garumā.

Saskaņā ar *Vīnes konvenciju par diplomātiskajiem sakariem*, Latvijas vēstniecībai Francijā, tāpat, jāaizstāv Latvijas valsts un pilsoņu intereses Francijā, piemēram, neparedzētos un nelaimes gadījumos, tajā pašā laikā attīstot Latvijas-Francijas attiecības ekonomikas, kultūras un zinātnes nozarēs. Lai sasniegtu šo mērķi, vēstniecībai un pirmkārt – vēstniekam nepieciešams strādāt pie veiksmīgu attiecību veidošanas ar uzņemošās valsts amatpersonām un citiem pārstāvjiem, kam sekotu potenciālas sadarbības izveidošana, abu valstu atbildīgo personu tikšanos organizēšana, kas sniegtu konkrētu rezultātu, piemēram, sadarbības līgumu kādā no jomām.

Diplomātiskajai pārstāvniecībai jā rūpējas arī par komunikāciju ar Francijas Republikas valdību, par rezultātiem informējot Latvijas valdību un sabiedrību. Diplomātiskā un konsulārā dienesta likumā precizēts, ka vēstniecībai jāinformē Francijas (šeit) oficiālās institūcijas un sabiedrība par Latviju, kā arī jākoordinē valsts institūciju starptautiskie sakari.

²⁵ LR Saeima. *Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums*. 15. panta 1., 2., 4. un 6. punkts.

Runājot par pārstāvniecības telpām, Francijas Republikai jāsniedz atbalsts Latvijas Republikai to iegūšanā un jāaizsargā tās no jebkāda veida zaudējumiem un miera traucējumiem, nodrošinot telpu neaizskaramību pret kratīšanu, rekvizīciju, arestu un izpildu darbībām.

Konkrēti noteikta ir arī rīcība diplomātisko attiecību pārtraukšanas un īslaicīgas atsaukšanas gadījumā – kā tas notika 1940. gadā, Padomju savienībai okupējot Latviju un sākoties Otrajam pasaules karam. Saskaņā ar *Vīnes konvenciju par diplomātiskajiem sakariem*, Francijas Republikai bruņota konflikta gadījumā jāaizsargā vēstniecības telpas, īpašumi un arhīvi. Latvijas Republikai savukārt šajā gadījumā ar Francijas Republikas piekrišanu ir atļauts to aizsardzību uzticēt kādai citai, trešajai valstij. Arī valsts pilsoņu intereses aizstāvēt ar nosūtošās un uzņemošās valsts piekrišanu var turpināt veikt trešā valsts.

Vēstnieks savukārt ir pie valstu vadītājiem akreditēts pārstāvniecības vadītājs un diplomātiskais aģents, kam Latvijas Republika uzlikusi pienākumu pārstāvēt valsti Francijas Republikā. Ārkārtējos un pilnvarotos vēstniekus pēc ārlietu ministra un Saeimas Ārlietu komisijas kopēja saskaņota priekšlikuma amatā ieceļ un no amata atlaiž Valsts prezidents. Vēstnieku darbu pēc Ārlietu ministrijas izdotas instrukcijas novērtē Atestācijas komisija.

Termiņš, ko vēstnieks var pavadīt, strādājot vienā valstī, ir 4 gadi, ar iespēju to termiņu pagarināt, taču ne vairāk kā par diviem pēc kārtas. Izņēmuma gadījumos dienesta laiku tajā pašā valstī var pagarināt ne vairāk kā par vienu gadu divos termiņos pēc kārtas. Pēc termiņa beigām notiek diplomāta ieskaitīšana Ārlietu ministrijas rīcībā vai Ārlietu ministrijas pārziņā, ja persona sāk darbu Eiropas institūcijās vai starptautiskās organizācijās, kurās Latvija ir dalībvalsts, saglabājot personas diplomātisko rangu norīkojuma perioda laikā.

Kā minēts pētījuma ievadā, bakalaura darba autore vēlas noskaidrot, kā A. Nagobads-Ābols pilvaru termiņā paveiktais atbilda noteiktajām funkcijām un kā ietekmēja Latvijas un Francijas attiecības kopumā, līdz ar to no definētajām septiņām vēstnieka funkcijām turpmākajā pētījuma gaitā autore koncentrēsies galvenokārt uz trim:

- abu valstu politiskās, ekonomiskās un kultūras sadarbības veicināšanu;
- kontaktu uzturēšanu ar Francijas Republikas valdības pārstāvjiem, sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem, citu valstu diplomātiem un starptautisko organizāciju pārstāvjiem;
- valsts oficiālo amatpersonu vizīšu organizēšanu.

Funkcijas, kas attiecas uz vispārēju Latvijas Republikas un tās pilsoņu interešu pārstāvību un aizstāvību nav primārie pētījuma objekti, tāpat arī Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas un citu valsts pārvaldes institūciju informēšana par ar Latvijas interesēm saistītām aktualitātēm Francijā, jo šī informācija ir grūti verificējama saistībā ar atbilstošas dokumentācijas ierobežotu pieejamību.

2. ĀRLIETU RESORA UN VĒSTNICĪBAS VĒSTURISKĀS ATTĪSTĪBAS GAITA

Latvijas oficiālā pārstāvniecība Francijā ir Latvijas Republikas vēstniecība Francijas Republikā, kura atrodas Parīzē. Līdz Latvijas Republikas kā neatkarīgas valsts dibināšanai šāda veida Latvijas diplomātisko pārstāvniecību ārzemēs nebija, tādēļ jaundibinātās valsts ierēdņi nepietiekamās pieredzes dēļ sākuma posmā saskārās ar izaicinājumiem, diplomātisko un konsulāro darbību uzsākot. Neskatoties uz to, 1919. gadā Francijā darbu uzsāka viena no pirmajām Latvijas valsts pārstāvniecībām pasaulē.

Gandrīz simts gadu laikā Latvijas vēstniecība Francijā un viss diplomātiskais dienests pieredzējis gan diplomātisko pārstāvju statusu maiņas, gan Otrā pasaules kara rezultātā uz laiku pārtraucis savu darbību, un pārstāvniecība Francijā mainījusi rezidenci.

Šajā nodaļā iezīmēti svarīgākie notikumi Latvijas Republikas Ārlietu dienesta un vēstniecības Francijā attīstības gaitā, lai iegūtu vēsturisko fonu par vēstniecības dibināšanu un līdzšinējo darbību līdz tās pārtraukšanai, kā arī ceļu līdz tās atjaunošanai 1991. gadā, kurā piedalījās un vēlāk par pirmo vēstnieci kopš Latvijas neatkarības atgūšanas kļuva Aina Nagobads-Ābols, par kuras ieguldījumu plašāks izklāsts tiks veikts 3. nodaļā.

2.1. Vēstniecības un Ārlietu resora izveide un darbība no 1918. līdz 1940. gadam

Nepieciešamība domāt par ārpolitikas un diplomātiskā dienesta drīzu izveidi radās jau, dzimstot idejai par neatkarīgu Latvijas valsti. Vispirms 1917. gada 2. decembrī Petrogradā (tagad – Sanktpēterburga) durvis vēra Latviešu Pagaidu Nacionālās padomes (LPNP) Ārlietu nodaļa, kuras vadītājs – Jānis Goldmanis. Pirmoreiz nodaļas darbiniekiem radās izpratne par diplomātiskās darbības principiem. Šis brīdis sakrita ar sarežģītu situāciju gan iekšpolitikā, gan ārpolitikā, un diplomātiskais korpus faktiski bija idejas par Latvijas tiesībām uz pašnoteikšanos aizstāvis, kā arī cīnījās par Latvijas vietu Eiropas politiskajā sistēmā pēc Pirmā pasaules kara beigām, palīdzēja valstij tikt tiesiski atzītai starptautiskā kontekstā, kā arī bija klāt, drošības garantu meklējot. LPNP strādājošie bija Latvijas diplomātiskie pārstāvji, kuriem bija iespēja sarunāties ar Rietumvalstu diplomātiem, tādējādi iegūstot būtiskus kontaktus un

pieredzi Latvijas ārpolitiskā dienesta izveides uzsākšanai – faktiski, tam notiekot jau pirms Latvijas valsts tika proklamēta.²⁶

1918. gada 16. novembrī tika panākta vienošanās par pirmās valdības resoru izveidi, tajā skaitā arī Ārlietu resora, un 19. novembrī par Latvijas Pagaidu valdības Ārlietu ministru iecēla Zigrīdu Meierovicu.²⁷ Sakarā ar Sarkanās armijas iebrukumu Rīgā 1919. gada 2. janvārī ministriju izveide kavējās, taču Meierovics, uzturoties Londonā un Parīzē, saprata, cik būtiski ir tās izveidot pēc iespējas ātrāk. 1919. gada 23. februārī Parīzē Latvijas delegācijas sapulcē izskanēja ideja - uz Latviju nosūtīt cilvēku, kurš rīkotos Ārlietu ministra uzdevumā, kandidāts - žurnālists Edmunds Freivalds. Taču 3. marta sapulcē Meierovics uzstāja, ka nepieciešams aicināt svešumā aizbraukušos un izglītot viņus kā nākamos diplomātus, kas Latvijai tobrīd tik ļoti bija vajadzīgi.²⁸

Līdz ar to, ar ārpolitiku saistītie jautājumi nonāca Ārlietu resora jeb Ārlietu ministrijas un tās pakļautībā esošo diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību kompetencē. Galvenie mērķi bija valsts starptautiskā tiesiskā atzīšana, diplomātisko attiecību nodibināšana ar citām valstīm, Latvijas pilsoņu interešu aizstāvība ārzemēs, valsts saimniecisko mērķu īstenošanas sekmēšana starptautiskā mērogā, kā arī starptautisko organizāciju locekļa tiesību izmantošana. Uzdevumu apgrūtināja fakts, ka jaunajā Latvijas valstī nebija neviena diplomāta ar pieredzi šajos jautājumos.

Pirmo pārstāvniecību atrašanās vietas un to vadītājus Latvijas Ministru prezidents Kārlis Ulmanis nosauca Parīzē notiekošajā Latvijas delegācijas pārstāvju sapulcē: pirmās pārstāvniecības Rietumeiropā atvēra turpat Parīzē (diplomātiskais pārstāvis – Oļģerts Grosvalds), Londonā, Kopenhāgenā, Stokholmā, Helsinkos un Berlīnē, arī valstīs no bijušās Krievijas impērijas – Ukrainā, Lietuvā un Igaunijā. Papildus pārstāvniecību atvēršanai tika lemts par labu arī informācijas biroju radīšanai Bāzelē, Bernē, vēlāk arī turpat Parīzē, Kopenhāgenā un Berlīnē. Šie informācijas biroji veiksmīgi darbojās kā ārpolitiskās informācijas izplatītāji.²⁹

²⁶ *Latvijas valstiskumam 90: Latvijas valsts neatkarība: ideja un realizācija*. Atb. red. Jānis Bērziņš. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2010. 102.lpp.

²⁷ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas Ārlietu ministrijas izveidošana*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/ministrija/arlietu-dienesta-vesture/latvijas-arlietu-ministrijas-izveidosana> [skatīts 2016. 4. maijā].

²⁸ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Ārlietu ministrijas darbība 1925.g.* Rīga: ĀMA, 1926. 13. lpp.

²⁹ Turpat, 14. lpp.

Tomēr līdz pat 1919. gada vasarai situācija bija sarežģīta – jaunizveidotajām pārstāvniecībām un informācijas birojiem katastrofāli trūka finansiālo līdzekļu un administratīvajā līmenī nebija kārtības. Kad Meierovica atgriezās Rīgā no Parīzes un Pagaidu valdība - no Cēsīm, līdz šim kavētajā resora attīstībā sāka parādīties uzlabojumi. Tika pieņemts lēmums par Ārlietu ministrijas kā centrālās resora vadītājiestādes personāla nokomplektēšanu. Gada beigās līdz ar Bermonta karaspēka iebrukumu Latvijai bija nepieciešama militāra un finansiāla palīdzība no citu valstu puses. Veiksmīgu situācijas atrisinājumu panākt izdevās, pateicoties tikko izveidotajām pārstāvniecībām, un līdz ar to auga ticība jaunizveidoto institūciju sekmīgai turpmākajai darbībai.

1920. gada 20. februārī Ārlietu ministrijā bija nodarbināti jau 119 apmācību guvuši darbinieki.³⁰ Tā paša gada rudenī reformas rezultātā taupības nolūkos notika štatu samazināšana, kuras rezultātā 1926. gadā Ārlietu ministrijā darbojās vien 72 cilvēki.³¹

Reformas rezultātā saruka arī pārstāvniecību un sūtņu skaits ārzemēs – 20.–30. gados Latvija bija pārstāvēta 31 valstī un Tautu savienībā, 16 valstīs rezidēja sūtņi. Otrajam pasaules karam sākoties, slēdza vēl vairākas pārstāvniecības. 1940. gada jūnijā tās atradās 26 valstīs, 14 valstīs uzturējās sūtņi. Ja 20.-30. gados Latvijai bija 248 konsulārās pārstāvniecības, tad 1940. gadā to bija vien 197.³² Salīdzinājumam, vēl 1938. gada 1. janvārī Latvijai pasaulē bija 209 pārstāvniecības: 17 sūtniecības (no kurām viena – Francijā), viena pastāvīga delegācija, 4 karjeras ģenerālkonsulāti, 9 goda ģenerālkonsulāti, 102 goda konsulāti un 73 goda vicekonsulāti.³³

Latvijai līdz pat 1991. gadam nebija neviena vēstnieka, tikai sūtņi, no kuriem liela daļa bija akreditēti vairākās valstīs vienlaicīgi, un kara aģenti, kas uzturēja kontaktus ar miltārpersonām. Sūtņu galvenais uzdevums bija Latvijas interešu pārstāvniecība, Latvijas valdības informēšana par situāciju konkrētās valsts ārpolitikā un iekšpolitikā un rezidences valsts informēšana par Latvijā notiekošo.³⁴

Pēc Latvijas starptautiski tiesiskās atzīšanas 1921. gada 26. janvārī diplomāti ieguva atbilstošu statusu, lai turpmāk veiksmīgi dibinātu diplomātiskus kontaktus ar citām valstīm.

³⁰ Saraksts "Ārlietu ministrijas štati un iekārta", 1920.g. febr. Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LVVA). 2547. f., 1. apr., 8.1., 8.-10.lpp.

³¹ LR ĀM. Ārlietu ministrijas darbība 1925.g. 15. – 16. lpp.

³² Sūtniecību un konsulātu saraksts, 1940. g. jūn. Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LVVA). 2570. f., 14. apr., 1851. 1., 121.-128 lpp.

³³ Turpat

³⁴ Jēkabsons, Ēriks, Valters Ščerbinskis. *Latvijas Ārlietu dienesta darbinieki, 1918-1991: biogrāfiskā vārdnīca*. Rīga: Zinātne, 2003. 23.-25.lpp.

Jaunradītās struktūras saskārās ar plašu sarežģītu jautājumu loku – tikko dibināta valsts, kuras atzīšana jāpanāk un kuras pilsoņu intereses jāpārstāv ārpus Latvijas robežām, tādējādi ministrijai līdz ar tās radīšanas brīdi kļūstot par vienu no būtiskākajām valsts iestādēm.

Kandidātus darbam diplomātiskajā korpusā atrast nebija vienkārši, jo nevienam nebija attiecīgas pieredzes. Par atlases kritērijiem tika izvēlēta izglītība, politiskā pieredze un potenciālā spēja darboties diplomātu aprindās. Jauno diplomātu aprindās visprestīžāk būt sūtnim bija tieši Parīzē un citās lielajās Eiropas pilsētās – Londonā, Berlīnē u.c.

Pirmā ārlietu ministra pienākumus veicot, Meierovics noslēdza miera līgumus ar Krieviju un Vāciju, robežlīgumus ar kaimiņzemēm, panākot jau minēto valsts starptautisko atzīšanu, kā arī iestājoties Valstu Savienībā un citās starptautiskas nozīmes organizācijās. Papildus tam, izveidota tika arī dokumentārā bāze, uz kā balstījās visa resora darbība: tika izstrādāta Latvijas ārpolitikas koncepta pieeja, iezīmēti darbības pamatvirzieni – aizstāvēt pilsoņu intereses ārzemēs (konsulārais darbs), izstrādāt un slēgt starpvalstu līgumus, pievienoties starptautiskām konvencijām, nodrošināt Latvijas pārstāvju darbu starptautiskajās organizācijās, informēt sabiedrību. Kad neatkarība bija atzīta arī *de iure*, Latvija kā pilntiesīga dalībvalsts varēja būt klāt arī starptautiskās konferencēs, dibināt ekonomiskos un tirdzniecības sakarus un konsulārie pārstāvji varēja paplašināt darbības lauku.

Viena no prioritātēm bija attiecību nostiprināšana un stabilizēšana ar Krieviju. Tieši Latvijas pārstāvniecībā Maskavā darbojās visvairāk cilvēku, daži no kuriem, pildot amata pienākumus, tika noslepkavoti, tādēļ bija nepieciešams nodrošināt diplomātiskā un konsulārā dienesta darbinieku pastiprinātu drošību.

Situācija Latvijas ārpolitikā mainījās pēc 1934. gada 15. maija apvērsuma, kad Kārlis Ulmanis par ārlietu ministru iecēla Vilhelmu Munteru un abi tandēmā kļuva par ārpolitikas noteicējiem Latvijā, no lēmumu pieņemšanas izslēdzot Ārlietu ministriju.

Attiecībā uz pārstāvniecību darbību turpinājās pozitīva attīstība – arvien vairāk un arvien tālākos punktos tika nozīmēti goda pārstāvji un starptautiskās organizācijās pieauga Latvijas interešu pārstāvju skaits. Tautu Savienībā Latvijai tika piešķirta arī nepastāvīgā locekļa vieta un iekārtota Latvijas zāle tās mītnē Ženēvā, tāpat vairāku gadu garumā Ārlietu ministrijas darbības nodrošināšanai tika iegādāti arī sūtniecību nami, līdz 1938. gadam kopskaitā septiņi - Parīzē, Berlīnē, Londonā, Tallinā, Varšavā, Ženēvā un Kauņā.³⁵ Vēstniecības ēku Parīzē, Pronī ielā 8 Latvijas Ārlietu ministrija iegādājās 1927. gadā par Ls 486671,97. 1940. gada 1. janvārī

³⁵ *Latvijas valstiskumam 90: Latvijas valsts neatkarība: ideja un realizācija*. Atb. red. Jānis Bērziņš. 102.-108.lpp.

vēstniecības ēka nonāca Ārlietu ministrijas īpašumā. Finanšu ministrija ierosināja šo īpašnieka maiņu, jo faktiski namu pārvaldīja un apsaimniekoja Ārlietu ministrija.³⁶

1938. gadā ministrijas paspārnē darboties sāka arī departaments, kas atbildīgs par līgumu slēgšanu starptautiskās sabiedrības attīstīšanai dažādās jomās.

Otrā pasaules kara laikā Latvija karadarbības dēļ bija spiesta slēgt sūtniecības okupētajās valstīs - Albānijā, Austrijā, Čehoslovākijā, Dienvidslāvijā un Polijā -, taču šis zaudējums tika savā veidā kompensēts, atverot jau minētās sūtniecības tālākās zemēs. Brīdī, kad ļoti vērtīga bija informācija par situāciju ārzemēs, okupācija, problēmas ar telefoniskajiem un telegrāfa sakariem, drošības draudi un atbildīgo par ārpolitiku neieinteresētība radīja apgrūtinājumu kontaktu uzturēšanai starp pārstāvniecībām un Ārlietu ministriju. 1940. gada maijā un jūnijā no Parīzes un Briseles prom devās Latvijas sūtņi.³⁷

2.2. Diplomātiskā darbība no 1940. līdz 1991. gadam

Līdz ar Latvijas iekļaušanu PSRS sastāvā visas līdzšinējās valsts sūtniecības nonāca Padomju varas iestāžu pārziņā. Ievērojams skaits diplomātiskā un konsulārā dienesta darbinieku negrasījās padoties likvidācijai, turpinot iespēju robežās darboties Latvijas Republikas *de iure* un pēdējās tās valdības interesēs. Ievērojami sarukušās iespējas uzturēt kontaktu ar tautiešiem Latvijā nozīmēja atteikšanos no vairuma līdzšinējo funkciju, taču pieauga konsulārās un informatīvās darbības nozīme.

Kopš 1940. gada 17. jūnijā notikušās okupācijas Latvijas diplomātiskais dienests faktiski kļuva par vienīgo darbojošos Latvijas varas institūciju, iezīmējoties jaunam posmam Latvijas diplomātijas vēsturē – balstoties uz starptautiskajām tiesiskajām normām un morāles principiem, diplomāti uzsāka cīņu par Latvijas starptautiski tiesiskā statusa saglabāšanu un spēra pirmos soļus 50 gadus ilgajā ceļā uz neatkarības atjaunošanu, tajā pašā laikā turpinot aizsargāt Latvijas pilsoņu intereses un īpašumu ārvalstīs. Pateicoties tam, ka daudzas Rietumvalstis Latvijas okupāciju neatzina, diplomātiskā dienesta pārstāvji aizvien tika uztverti kā pēdējās valdības likumiskie pārstāvji, kas tiesīgi runāt Latvijas Republikas vārdā.

³⁶ Jēkabsons, Ēriks, Ščerbinskis, Valters. *Latvijas Ārlietu dienesta darbinieki, 1918-1991 : biogrāfiskā vārdnīca.* 107. lpp.

³⁷ *Latvijas valstiskumam 90: Latvijas valsts neatkarība: ideja un realizācija.* Atb. red. Jānis Bērziņš. 102.-108.lpp.

Latvijas sūtniecība Francijā darbību pārtrauca līdz ar okupāciju, un tikai divas sūtniecības – Vašingtonā un Londonā – turpināja darboties visu okupācijas laiku, galvenokārt pildot informatīvo funkciju par situāciju Latvijā un tajā veiktajiem nacistu un komunistu noziegumiem.

Pēc Padomju okupācijas Ārlietu ministrija turpināja pastāvēt līdz 1941. gada pavasarim. Kaut arī Valsts prezidents Kāris Ulmanis neizdeva rīkojumu ne protestēt pret okupācijas faktu, ne informēt starptautisko sabiedrību par patieso situāciju Latvijā, vairāki sūtņi ārzemēs pieņēma lēmumu rīkoties pretēji prezidenta un Latvijas PSR Ministru kabineta vēlmēm un vērsās pie rezidences valstu valdībām ar lūgumu vismaz Rietumvalstīs saglabāt Latvijas Republikas valstiskumu *de iure*. Latvijas sūtņi Kārlis Zariņš Lielbritānijā un Alfrēds Bīlmanis ASV kā valsts nodevēji pat tika sodīti ar pilsoņu tiesību atņemšanu un īpašumu konfiskāciju.

Kopumā līdz ar Latvijas okupāciju noslēdzās posms, kura laikā Ārlietu ministrijas diplomātiskais dienests bija rūpējies par ārpolitikas jautājumiem, veidojis pozitīvu Latvijas tēlu, piedalījies valsts saimnieciskajā izaugsmē un pamazām licis pamatus diplomātiskajām tradīcijām Latvijā, uzkrājot pieredzi pirmajā diplomātiskā korpusa darbības posmā.³⁸

Jau pēc Otrā pasaules kara beigām, Latvijai Francijā bija sarežģīts juridiskais stāvoklis: lai gan Francija nebija atzinusi tiesisku Latvijas iekļaušanu Padomju Savienībā un pēc kara beigām pēdējam pārstāvniecības vadītājam Oļģertam Grosvaldam un viņa padomniekam, pilnvarotajam lietvedim Kārlim Berendam³⁹ tika saglabāts diplomātu statuss, atsākt pārstāvniecības darbību netika ļauts. Kopš 1940. gada, kad Berends Parīzes mēram atdeva pārstāvniecības atslēgas un tā tika slēgta, atslēgām vēlāk nonākot PSRS pārstāvja rīcībā, Berends visus no tās iznestos dokumentus bija glabājis savā dzīvoklī.

Turpat glabājās arī dokumenti par Latvijas pārstāvniecības ēkas Pronī ielā īpašuma tiesībām, kas vēlāk ieguva lielu nozīmi, jo Zemesgrāmatā liecības par Latvijas pārstāvniecības saistību ar šo namu bija pazudušas un vairs nebija atrodamas.⁴⁰

Līdz 1962. gadam sūtniecībā darboties turpināja Oļģerts Grosvalds, pēc kura nāves 1962. gadā darbu pārņēma viņa padomnieks, pilnvarotais lietvedis Kārlis Berends.⁴¹

³⁸ Turpat, 110.-112.lpp.

³⁹ Dažādos avotos atrodamas dažādas uzvārda variācijas – Bērands, Bērends, Berends. Saskaņā ar LR Ārlietu ministrijas avotos publicēto informāciju, izmantošu „Berends”.

⁴⁰ Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi: par Raunu, iedzimtību un līgavām*. Rīga: Zinātne, 2009. 249. lpp.

⁴¹ Turpat, 248. lpp.

2.3. Ārlietu dienesta darbība 19. un 20. gadsimtu mijā līdz Latvijas valsts neatkarības starptautiskai atzīšanai

Latvijas valsts neatkarības atjaunošanai nozīmīgs notikums bija Helsinku konference 1975. gadā. Jau kopš 1972. gada Pasaules Brīvo Latviešu apvienība (PBLA) bija apņēmusies sagatavoties Latvijas un Baltijas interešu aizstāvībai, jo paredzēja, ka šī Padomju Savienības ierosinātā, Somijas rīkotā konference var būt izšķiroša Baltijas valstu nākotnei. PBLA praktizēja tautas diplomātiju, cenšoties noturēt Latvijas *status quo*, kamēr Latvijas valsts pārstāvniecības bija slēgtas, tajā pašā laikā mudinot diplomātiskos un konsulāros darbiniekus rīkoties un atjaunot pārstāvniecības.⁴²

Darba autore novēro PBLA lielu un ilglaicīgu vēlmi sniegt pienesumu valstiskās neatkarības atjaunošanā un izpratni par to, cik būtiski ir šo jautājumu aktualizēt pēc iespējas plašākā mērogā un par ārvalstīs bāzēto pārstāvniecību nozīmīgumu šajā kontekstā. PBLA bija ne tikai konceptuālas idejas un ieteikumi – sekoja arī rīcība. Tas tika pierādīts, sniedzot līdzfinansējumu informācijas birojiem, ko daļēji darīja arī uzņemošās valstis. Šie biroji sadarbībā ar Ārlietu ministriju darbības principos kopš 1990. gada funkcionēja līdzīgi pārstāvniecībām, piemēram, Minsterē un Kopenhāgenā.

PBLA aktivitātes nepalika nepamanītas un Baltijas valstu, arī Polijas, Čehoslovākijas, Ungārijas, Bulgārijas, Horvātijas un Slovēnijas pārstāvji 1990. gadā no 4. līdz 6. jūlijam tika aicināti piedalīties Luksemburgā paredzētajā Eiropas Tautas partijas parlamentārajā konferencē, kas tolaik bija politiski ietekmīgs notikums, kurā piedalījās gan Vācijas, Beļģijas, Itālijas, Nīderlandes, Grieķijas un Luksemburgas ministru prezidenti, gan nākamā Eiropas Parlamenta vadība.

Konferences laikā Baltijas delegācija saņēma aicinājumu no Ungārijas ierasties Budapeštā sakaru dibināšanai, kā arī Polijas pārstāvis izteica piedāvājumu Varšavā atvērt Baltijas valstu informācijas biroju, kas, ņemot vērā statusu, kāds tobrīd bija šāda veida birojiem, bija tikpat kā aicinājums atvērt Latvijas pārstāvniecību Polijā. Horvātija togad vēlējās sarīkot neatkarību atguvušo valstu konferenci un, lai gan formāli 1990. gadā Latvijai šāda statusa vēl nebija, arī šis uzaicinājums diplomātiskā kontekstā bija ļoti zīmīgs.⁴³

⁴² Lejiņš, Atis. *Pirmie desmit gadi: cīņa par Latvijas drošību pasaules lielajā politikā*. Rīga: Zinātne, 2002. 45.lpp.

⁴³ Turpat 113.-114.lpp.

Līdz ar 1990. gada 4. maijā Latvijas Augstākās padomes pieņemto „Deklarāciju par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” tika izveidota Ministru padome, un 22. maijā Jānis Jurkāns kļuva par ārlietu ministru. Līdzšinējā, PSRS ārlietu resora daļa - Latvijas PSR Ārlietu ministrija izbeidza savu pastāvēšanu. Neskatoties uz to, līdz pat vienota ārlietu dienesta izveidei 1991. gadā, 1990. un 1991. gadā bija situācija, kad vienlaicīgi darbojas trīs institūcijas – starptautiski *de iure* atzītās Latvijas Republikas sūtniecība Vašingtonā, starptautisko atzinību neguvušās pārejas perioda valdības Ārlietu ministrija un ietekmīgā, bet ar valsts varu nesaistītā PBLA.⁴⁴ Aizvien bija nepieciešams nostiprināt valsts statusu un panākt Latvijas neatkarības starptautiski atzītu atjaunošanu, kas ļautu arī attīstīt un uzsākt pilnīgu diplomātiskā dienesta darbu.

1991. gada martā arī Sandra Kalniete kā ārlietu ministra vietniece aktīvi strādāja pie Ārlietu ministrijas struktūras veidošanas: tika parakstīts Latvijas-Dānijas sadarbības protokols, kas kalpoja kā mudinājums citām valstīm nostiprināt un no jauna nodibināt sakarus ar Latviju.⁴⁵

1991. gada 27. augustā divpadsmit Eiropas Kopienas dalībvalstis – Francija, Vācija, Itālija, Nīderlande, Beļģija, Luksemburga, Īrija, Apvienotā Karaliste, Dānija, Grieķija, Spānija un Portugāle - dalībvalstis pieņēma Deklarāciju par Baltijas valstīm, tādējādi sveicot Latviju, Lietuvu un Igauniju ar 1940. gadā zaudētās neatkarības un suverenitātes atjaunošanu – bija notikusi starptautiskā Latvijas Republikas atzīšana.

Šajā deklarācijā 12 dalībvalstis apliecināja, ka triju Baltijas valstu valdības un demokrātiski ievēlētie parlamenti uzskatāmi par likumīgiem, tiesīgiem pārstāvēt Baltijas tautas. Pēc deklarācijas pieņemšanas, šīs valstis katra no savas puses sāka atjaunot diplomātiskās attiecības ar Latviju. Drīz pēc tam, šī paša gada augustā diplomātiskās attiecības ar Latviju atjaunoja jau minētā Dānija, tad arī Francija, Itālija un Vācija, septembrī – Beļģija, Grieķija, Lielbritānija un Nīderlande, līdz 1991. gada beigām – Īrija, Portugāle un Spānija, bet 1992. gada janvārī – Luksemburga.⁴⁶ Līdz 1991. gada beigām Latvijas atjaunoto neatkarību atzina 93 valstis, un Ārlietu ministrija ieguva vadības pilnvaras pār visām pārstāvniecībām ārvalstīs.

Oficiāli Latvijas un Francijas diplomātiskās attiecībās par atjaunotām uzskatāmas kopš

⁴⁴ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Ārlietu ministrijas darbības atjaunošana 1990-1991*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/data/file/1/atjaunotaji.pdf> [skatīts 2016, 15. maijā].

⁴⁵ Lejiņš, Atis. *Pirmie desmit gadi: cīņa par Latvijas drošību pasaules lielajā politikā*. 159.lpp.

⁴⁶ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas neatkarības atjaunošanas atzīšana 1991. gadā*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/ministrija/arlietu-dienesta-vesture/izstades/latvijas-neatkaribas-atjaunosanas-starptautiska-atzisana-1991-gada> [skatīts 2016, 9. maijā].

1991. gada 30. augusta.⁴⁷ Runājot par valstiskās neatkarības atjaunošanu, Francijas loma kā vienai no Rietumvalstu līderēm uz politiskās skatuves 20. gadsimta 90. gadu sākumā bija noteicoša. Reiz kādas konferences laikā Francijas prezidents Fransuā Miterāns sarunas laikā ar krievu žurnālisti paziņoja, ka „svešām armijām tūlīt ir jāatstāj okupētās zemes”.⁴⁸

Pēc Latvijas vēstniecības Francijā vēstures izpētes var secināt, ka nepieciešamība pēc diplomātiskās pārstāvniecības radīšanas radās līdz ar neatkarīgas Latvijas valsts dibināšanu 1918. gadā. Uzdevums tika dots Ārlietu ministrijai jeb Ārlietu resoram, kam nebija pieredzes šajā jautājumā un trūka arī izglītotu diplomātu, kuri varētu uzņemties pārstāvēt Latviju. Neskatoties uz to, Latvijas pārstāvniecība Francijā ar diplomātisko pārstāvi Oļģertu Grosvaldu priekšgalā bija viena no pirmajām Rietumeiropā atvērtajām pārstāvniecībām. Pamazām tika piesaistīti darbinieki, Parīzes vēstniecībai kļūstot par vienu no prestižākajām Latvijas pārstāvniecību vidū, taču reformu laikā no 1919. gada līdz 1927. gadam tēriņu samazināšanas nolūkā vēstniecībās tika ievērojami samazināts darbinieku skaits. Līdz pat 1991. gadam Latvijai nebija vēstnieku ārvalstīs, tikai sūtņi, no kuriem liela daļa bija akreditēti vairākās valstīs vienlaicīgi.

Otrā pasaules kara laikā pārstāvniecības tika aizvērtas, ēka Pronī ielā tika nodota Parīzes mērijai, kura savukārt to nodeva lietošanā PSRS amatpersonām. Daļa sūtņu darbību turpināja, tomēr Francijā no 1940. līdz 1962. gadam oficiāla Latvijas pārstāvja nebija. Pilnvērtīgi darboties vēstniecība atsāka tikai 1991. gada rudenī.

⁴⁷ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas Republikas un Francijas Republikas divpusējās attiecības*. 2016, 11. marts. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejas-attiecibas/latvijas-un-francijas-attiecibas> [skatīts 2016, 12. maijā].

⁴⁸ Kovtuna, Ligita. Zelta vērtais franču šarms latviešu diplomātijā. *Eiropas latviešu laikraksts Brīvā Latvija*. 2012, 4. maijs. Pieejams: <http://www.brivalatvija.lv/aktuala-intervija/zelta-vertais-francu-sarms-latvijas-diplomatija?gads=2012> [skatīts 2016, 12. maijā].

3. AINAS NAGOBADS-ĀBOLS: PERSONĪBA UN DIPLOMĀTISKĀ DARBĪBA

Kad 1991. gada 22. augustā starptautiski tika atzīta Latvijas neatkarības atjaunošana, jau pāris dienas vēlāk – 1991. gada 31. augustā Latvijas-Francijas diplomātiskās attiecības tika atjaunotas, varēja atsākties vēstniecības darbs un tikt nozīmēts Latvijas vēstnieks Francijā.

Taču, atskatoties agrākos notikumos un ņemot vērā nepieciešamību pēc Latvijas pārstāvjiem ārvalstīs ar mērķi panākt šo valstiskā statusa nostiprināšanu, par ko vēstīts iepriekšējā nodaļā un ko atbalstīja gan PBLA, gan ārlietu dienests, jau 1990. gadā bija vajadzīgs nozīmēt Latvijas diplomātiskā pārstāvi arī politisku lēmumu pieņemšanā ietekmīgajā Francijas Republikā.

Trešās daļas gaitā tiks sniegts ieskats Latvijas diplomātiskās pārstāves, goda konsules Francijā – Ainas Nagobads-Ābols deleģēšanā un vēlāk arī viņas kā ārkārtējās un pilnvarotās vēstnieces akreditēšanā 1992. gadā pēc Latvijas Republikas vēstniecības Francijas Republikā darbības atjaunošanas. Pirmkārt, autore izpētīs Ainas Nagobads-Ābols kā goda konsules darbību un šajā posmā valstiskā mērogā svarīgus viņas panākumus un to, kā pēcāk notika viņas akreditēšana par Latvijas vēstnieci Francijā. Otrkārt, atbilstoši pirmajā nodaļā definētajām vēstnieka funkcijām tiks noskaidrots, kā pienākumu ietvaros šajā laika posmā vēstniecībai aktuālos jautājumus Latvijas-Francijas attiecību kontekstā risinājusi A. Nagobads-Ābols kundze.

3.1. Personības iezīmes un ieskats dzīvesgājumā līdz diplomātiskā darba uzsākšanai

Lai iegūtu priekšstatu par Ainas Nagobads-Ābols dzīves laikā iegūto, iespējams, vēlākajā diplomātiskajā darbā būtisku pieredzi, pirmajā apakšnodaļā darba autore sniegs nelielu ieskatu viņas dzīvesgājumā un personības iezīmēs.

Aina Nagobads-Ābols dzimusi 1920. gada 9. jūnijā Rīgā, mācījusies Rīgas 2. vidusskolā. Bakalaura darba autore secina, ka Nagobads-Ābols, tātad, bija dzimusi un līdz 20 gadu vecumam dzīvojusi brīvā, 1918. gada 18. novembrī par Latvijas Republiku pasludinātā valstī. No tā savukārt izriet, ka viņas bērnība un pusaudžu gadi, kad veidojas izpratne par

pasauli, pagāja, dzīvojot ar priekšstatu par brīvību kā normu Latvijas valstī – līdzīgi, kā tas ir ar paaudzi, kas dzimusi pēc 1990. gada 4. maija, neatkarīgā Latvijas Republikā. To autobiogrāfijā atzīmē arī pati Nagobads-Ābols kundze: „Mēs ar Gunāru (Meierovicu) piederējām tai vienreizējai paaudzei, kas dzimusi pirmajos Latvijas brīvības gados, skolojusies Latvijas skolās, kuras tolaik pildīja pacilājošs lepnums par savu valsti un savu kultūru.”⁴⁹

Vēlākos gados Aina Nagobads-Ābols studējusi zobārstniecību un medicīnu Latvijā un Vācijā, iegūstot ārsta-stomatologa kvalifikāciju. 1944. gadā kopā ar Rīgas pilsētas 2. slimnīcas personālu viņa tika evakuēta uz Vāciju. Kamēr Latvija atradās Padomju savienības sastāvā, jau septiņus gadus vēlāk viņai bija lemts iepazīt tālākas zemes, 1951. gadā kopā ar ģimeni dodoties uz Maroku, kur arī neizbēgami iemantoja draugus.⁵⁰ Bakalaura darba autore secina, ka Marokā pavadītais laiks varēja būt noderīgs arī vēlāk – dzīvojot Francijā, saistībā ar ievērojamo marokāņu klātbūtni, kas ļāva labāk pieņemt un izprast viņu kultūru, kas citkārt būtu nepazīstama. Vācijā Ainas vīrs Guntars Ābols strādāja bēgļu izvietšanas aģentūrā IRO-ANO, arī šajā periodā iepazīstot citas kultūras – vāciešus, holandiešus, amerikāņus, dibinot draudzīgas attiecības un atzīstot – „(..) daudz ko iemācījāties”.⁵¹

Parīzē Aina Nagobads-Ābols kopā ar vīru Guntaru Ābolu ieradās 1954. gadā. Drīz vien, vīram uzsākot biznesu kopā ar franču sadarbības partneriem, Aina Nagobads-Ābols radās iespēja darboties šajos projektos, iepazīstoties ar starptautisko un sabiedrisko attiecību veidošanu, kurās kā būtiskākos viņa novēroja trīs raksturlielumus – līgumi, darījumi un cilvēki. Laika gaitā, Guntara Ābola panākumiem ar gāzes un naftas projektiem saistītajā jomā augot, Ābolu pāris ieguva pozitīvu atpazīstamību nozarē strādājošo aprindās.⁵²

Ilgus gadus kopā ar vīru darbojoties biznesā, A. Nagobads-Ābols saprata, ka orientēšanās uz cilvēku un draudzīgu attiecību dibināšanai ir liela nozīme, slēdzot biznesa darījumus. Kā var secināt, šāda prasme viņai jau piemita, taču no jauna radās izpratne par tās pielietojumu. „Es ar savu priecīgo prātu un optimismu viņam palīdzēju sadraudzēties ar cilvēkiem viņa biznesa pasaulē. Kā viens no tādiem lieliem naftas *večiem* teica: ja viss pārējais

⁴⁹ Nagobads- Nagobads-Ābols, Aina, Guntars Ābols. *Parīze, Madride, Lisabona un atpakaļ Rīgā: atmiņas un vērojumi četrās vēstniecībās*. Rīga: Zinātne, 2000. 7.lpp.

⁵⁰ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Aina NAGOBADS-ĀBOLA*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/data/file/e-izstade/Content/Data/Nagobada/Biography.html> [skatīts 2016, 10. maijā].

⁵¹ Kanepone, Aiva. Joprojām iemīlējusies. *Žurnāls IEVA*. Nr. 16 (755), 2012, 18. apr. 10.lpp.

⁵² Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi*. 229. lpp.

ir kārtībā, es darījumus slēdzu ar saviem draugiem! Un mēs pamazām kļūvām draugi ar visiem naftas kompāniju prezidentiem.”⁵³

Ilgus gadus drīvojot Parīzē, Ainai Nagobads-Ābols bija iespēja iepazīties un apgūt franču dzīves mākslu, skatījumu uz dzīvi, un līdz ar to apgūt arī to, kā vest sarunas, lai tās virzītu pie pozitīva iznākuma. Francijā pavadītajos gados vēstniece bija pārņēmusi vietējo „kodu” – manieres, runas un ģērbšanās stilu, šīs zināšanas arī liekot lietā, saskarsmē ar franču sabiedrību. „Man bija 20 gadu, kad atstāju Latviju, un visa mana dzīves pieredze bija veidojusies franču garā.”⁵⁴ Ļoti svarīgas bija arī valodu – vācu, angļu, franču - zināšanas.

Tajā pašā laikā viņai piemita arī lieliskas manieres, viesmīlība, atturība un sievišķīgs šarms.⁵⁵ Runājot par pēdējo, autore secina, ka A. Nagobads-Ābols šarmu apzinājusies kā sev piemītošu priekšrocību, taču arī īpašību, kas, nepareizi un neatbilstošās situācijās izmantota, var parādīt sievieti nelabvēlīgā gaismā. „(..) Jāzina mērs. (..) Ar sievietēm jābūt normālās attiecībās un jāved gudras sarunas. Ar vīriešiem galvenais – jāskatās acīs un jāļauj saprast, ka tu ļoti reaģē uz to, ko viņš saka. Sievietei tik un tā jābūt kaut cik interesantam cilvēkam. Un, protams, labi jāizskatās. Bet nekoķetēt! Tad ar tevi pakoķetēs gan, bet tu nonāksi citā kategorijā.”⁵⁶

Kā atmiņu grāmatā atzīst viņas vīrs, „viņai arī nav sveša diplomātiskā māka nomierināt prātus un atrast kompromisus.”⁵⁷ Prasme atrast kompromisus, varētu pat teikt, ka daļēji bija izstrādāta – viņai bija skaidrs, ko un kādā veidā nepieciešams teikt, lai panāktu situācijas atrisinājumu sev iespējami labvēlīgā gaismā. Pašas vārdiem A. Nagobads-Ābols par šo prasmi saka: „Es nekad bērnam neesmu teikusi: kā tu varēji tik nepareizi to izdarīt?! Saku: cik labi tu esi visu izdarījis, bet šoreiz tik labi nesanāca. Cik reižu man nav gadījies, ka cilvēks ir pavisam pretējās domās!”⁵⁸ Lai arī šis piemērs ir no sarunas ar bērnu, šāda komunikācijas stratēģija var tikt izmantota jebkurā sarunā: „Tad es vispirms piekrītu: „Protams! Es jūsu domas cienu. Bet, redziet, ir dažas mazas norises, kas to sagroza citā gaismā...” Un tad pamazām *tamborēju*. Otrs cilvēks nav ne apvainots, ne dusmīgs, bet sāk pārdomāt.”⁵⁹

Reizēm gan viņa, izvērtējot situāciju, var arī piekāpties, lai izvairītos no konflikta. Piemērs no saskarsmes ar citu kultūru vērtībām – dzīvojot Marokā, Nagobads-Ābols ģimenē

⁵³ Kanepone, Aiva. Joprojām iemīlējusies. *Žurnāls IEVA*. Nr. 16 (755). 10.lpp.

⁵⁴ Kovtuna, Līgita. Zelta vērtais franču šarms Latvijas diplomātijā.

⁵⁵ Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi*. 206., 241. lpp.

⁵⁶ Kanepone, Aiva. Joprojām iemīlējusies. *Žurnāls IEVA*. Nr. 16 (755). 11.lpp.

⁵⁷ Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi*. 206., 241. lpp.

⁵⁸ Kanepone, Aiva. Joprojām iemīlējusies. *Žurnāls IEVA*. Nr. 16 (755). 9.lpp.

⁵⁹ Turpat, 9.-10.lpp.

bija divi mazi, gaišmataini bērni, kurus ikdienā aprūpēt palīdzēja arābu kultūrai piederoša tumšādaina sieviete. Aukle atteicās gaišmatainajam bērnam pieskarties, jo, atbilstoši savā kultūrā pieņemtajam, ticēja, ka viņai piemīt *melnā acs* un viņas pieskāriens bērnam varētu kaitēt. Viņa apgalvoja, ka, lai izvairītos no nelaiemes, bērnam ap kaklu būtu jāuzliek melnu pārļu kaklarota. Respektējot aukles vēlmi un māņticību, A. Nagobads-Ābols kaklarotu zīdainim patiešām iegādājās.⁶⁰

Pēc iepazīšanās ar šo informāciju darba autore pārlicinās par to, ka Aina Nagobads-Ābols jau pirms diplomātisko aktivitāšu uzsākšanas bija iemācījusies respektēt atšķirīgas kultūras un viedokļus un pielāgot savu rīcību konkrētai situācijai, lai to veiksmīgi atrisinātu. Prasme rast kompromisus un virzīt sarunas sev vēlamā gaitā nenoliedzami var būt diplomātisku sarunu vešanas pamatā. Šo prasmi savā ziņā attīstījusi bija daudzpusīgā ceļošanas pieredze un dzīvošana dažādās pasaules vietās – Vācijā, Marokā, Francijā, kā arī iespēja vairāku gadu garumā līdzdarboties naftas biznesā, kur viņa apjauta, ka pozitīvi nodibināts kontakts ir jebkura līguma pamatā.

Ne mazāk svarīgs diplomātiskās karjeras uzsākšanai Francijā ir fakts, ka A. Nagobads-Ābols ģimene Francijā dzīvoja jau kopš 1954. gada, šajā laikā precīzi apgūstot franču kultūru un tajā skaitā vietējā sabiedrībā augsti vērtētus un diplomātijā nozīmīgus elementus – franču valodu, manieres un viesmīlību.

Taču, neskatoties uz ilgajiem ārzemēs pavadītajiem gadiem, A. Nagobads-Ābols pieder pie patriotiski noskaņotās paaudzes, kas uzskatīja Latvijas neatkarību un mīlestību pret valsti par sevišķi būtisku. Samērība starp spēju un vēlēšanos darboties savas valsts interesēs un spēju veiksmīgi komunicēt ar citu kultūru pārstāvjiem, kā arī visas augstākminētās īpašības padarīja Ainas Nagobads-Ābols personību par piemērotu potenciāli veiksmīgas diplomātiskās karjeras uzsākšanai.

3.2. Ainas Nagobads-Ābols deleģēšana un darbība kā goda konsulei Francijā

Tikmēr līdz ar 1990. gadu pamazām bija sācies darbs pie jaunās ārlietu ministrijas personāla izveides, un par tās darbiniekiem, līdzīgi kā pēc 1918. gada, kļuva diplomātijā

⁶⁰ Turpat, 9.-10.lpp.

nepieredzējuši, taču organizatoriskajā, zinātniskajā un radošajā darbā pieredzējuši eksperti, kuri atbilda izvirzītajiem kritērijiem: bija lojāli pret Latvijas valsti, akadēmiski izglītoti, ar labām svešvalodu, Latvijas vēstures un kultūras zināšanām, un visbeidzot – spējīgi orientēties arī uzņemošās valsts politikā, ekonomikā un kultūrā. Aprakstam atbilda vairāki humanitāro zinātņu pasniedzēji no Latvijas Universitātes, vairums no Vēstures un filozofijas fakultātes.⁶¹

Šāda pieeja bija nepieciešama pirmkārt paaudžu maiņas dēļ, kas bija notikusi piecdesmit gadu laikā. Viss bija jāsāk no sākuma – to diplomātu, kas bija guvuši pieredzi pirms okupācijas, vairs nebija. Darba autore secina, ka šāda prakse diplomātijā jau bija pārbaudīta un izvirzītie kritēriji veidoja tādu kā veiksmīga jaunā diplomāta modeli, kam atbilda ne tikai iepriekšminētie universitātes pasniedzēji, bet arī daļa ārzemēs dzīvojošo latviešu. Pēc 3.1. apakšnodaļas noslēgumā izdarītajiem secinājumiem spriežot, šiem kritērijiem atbilst arī Aina Nagobads-Ābols.

Jau 1990. un 1991. gadā tika nozīmēti vairāki goda konsuli, kas vairumā gadījumu bija ārzemēs mītoši latvieši, kuri pēc 1991. gada tika deleģēti arī par vēstniekiem līdzšinējo, bieži – politisku – nopelnu dēļ, vai tieši tādēļ, ka viņu zināšanas un pieredze varētu būt noderīgas sakaru stiprināšanā un attiecību uzlabošanā ar konkrēto valsti, ne obligāti ar pieredzi un izglītību diplomātijā.

Atgriežoties pie 1989. un 1990. gada notikumiem, šajā pašā laikā Francijā dzīvojošajiem latviešiem Guntaram Ābolam un Aina Nagobads-Ābols, apzinoties Francijas kā Rietumeiropas lielvalsts ietekmi Eiropas Kopienā, lemjot par Latvijas valsts atjaunošanu Eiropā, bija radusies pārliecība par Latvijas pārstāvniecības Francijā darbības atjaunošanas nepieciešamību, un viņi, pašiem vajadzības gadījumā esot gataviem mērķa īstenošanā ieguldīt savus privātos līdzekļus, sāka interesēties par iespējamo papildus finansējuma piesaisti. Gunārs Meierovics, kuram kā PBLA vadītājam vairākās pasaules valstīs bija zināmas personas, kas šādus pienākumus varētu veikt, nācās atzīt, ka organizācijai nav iespēju finansiāli atbalstīt šo ieceri.⁶² Līdz ar to, goda konsula pienākumus bija jāuzņemas pildīt kādam, kas ne tikai piekristu to darīt bez atlīdzības, bet arī apmaksātu ar tiem saistītos saziņas, ceļojumu u.c. izdevumus. Tas, savukārt, ļoti sašaurināja iespējamo kandidātu loku.

Francijā tika uzrunāti naftas biznesā finansiālo stabilitāti guvušie Gunārs Ābols un Aina Nagobads-Ābols, kuri savā starpā jau bija vienojušies: „(..) ja šo posteni mums piedāvās, to

⁶¹ LR ĀM. *Ārlietu ministrijas darbības atjaunošana 1990-1991.*

⁶² Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi.* 252. lpp.

pieņems Aina. Krieviem ļoti draudzīgās politikas dēļ Francijas situācija bija delikāta. Latvijas lietu vajadzēja aizstāvēt uzmanīgi, bez konfliktiem. (..) Mēs abi zinājām, ka Aina pēc temperamenta labāk spēj saglabāt mieru un atrast mērenāku formulējumu mūsu argumentiem.”⁶³

Tobrīd Latvijas sūtniecības ASV faktiski arī Latvijas diplomātiskā un konsulārā dienesta vadītājs aizvien bija Anatols Dinbergs, kurš savu uz starptautiskām tiesībām balstīto pilnvaru robežās līdz pat 1991. gada augustam varēja iecelt Latvijas pārstāvjus Rietumvalstīs, un pēcāk pārstāvjus ārzemēs deleģēt sāka arī Latvijas Ārlietu ministrija.⁶⁴ Dinbergs pret ideju par Ainas Nagobads-Ābols kā potenciālās Latvijas diplomātiskās pārstāves Francijā kandidatūru bija noskaņots skeptiski - sākotnēji viņš nepiekrīta sievietes kā vēstniecības vadītājas kandidatūrai, uzskatot, ka šo pienākumu - atjaunot un attīstīt valstu attiecības - viņai uzticēt būtu riskanti, taču pēc konsultācijas ar ASV Valsts departamentu tomēr piekrīta deleģēt Nagobads-Ābols šim titulam.⁶⁵

Nagobads-Ābols un Dinbergam vienojoties, Dinberga kungs novēlēja: „Gādājiet par to, lai tekas uz Francijas Ārlietu ministriju neaizaug.”. Lai arī apņēmības pilna uzsākt darbu, goda konsule apzinājās, ka viņas dzīvē 70 gadu vecumā sācies jauns posms un ka tas pēc 50 gadu ilgušā diplomātisko attiecību pārtraukuma nebūs viegls. „Man nebija dūšas vecajam kungam teikt, ka tās aizaugušas jau vairākus gadu desmitus. Es ticēju saviem spēkiem iestaigāt jaunas tekas, varbūt vēl platākas – kas būtu kā īsti ceļi. (..) Pārņēma sajūta, ka mūsu dzīvē atkal sācies jauns posms, varbūt ne viegls, jo pilns atbildības, bet neapšaubāmi darbīgs, interesants un pacilājošs.”⁶⁶ Sākot ar šo brīdi, Aina Nagobads-Ābols kļuva par pirmo, kas 1990. gada martā saņēma goda konsula titulu un no tā brīža faktiski bija uzskatāma par Latvijas diplomātisko pārstāvi Francijā.⁶⁷

Jau pēc pirmajiem goda konsules statusā aizvadītajiem mēnešiem un viesošanās reizēm Francijas Ārlietu ministrijā, tā sauktajā *Quai d'Orsay*, no ministrijas puses tika saņemts signāls, ka līdztekus Dinberga vēstulei būtu nepieciešams arī apliecinājums no Latvijas valdības tam, ka viņa deleģēta pārstāvēt Latviju pie Francijas Ārlietu ministrijas. 1990. gada 24. jūlijā Latvijas

⁶³ Nagobads-Ābols, Aina, Guntars Ābols. *Parīze, Madride, Lisabona un atpakaļ Rīgā: atmiņas un vērojumi četrās vēstniecībās*. 14.-15.lpp.

⁶⁴ LR ĀM. *Ārlietu ministrijas darbības atjaunošana 1990-1991*.

⁶⁵ Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi*. 253. lpp.

⁶⁶ Nagobads-Ābols, Aina, Guntars Ābols. *Parīze, Madride, Lisabona un atpakaļ Rīgā: atmiņas un vērojumi četrās vēstniecībās*. 16.lpp.

⁶⁷ Lapsa, Lato. *Mūsu vēsture, 1985-2005*. I sējums. Rīga: Atēna, 2008. 460.-461.lpp.

ārlietu ministrs Jānis Jurkāns Francijas ārlietu ministram Rolānam Dimā (*Roland Dumas*) adresēja notu, kurā deleģē A. Nagobads-Ābols pārstāvēt Latviju pie Francijas Ārlietu ministrijas.⁶⁸

Laika posmā no 1990. gada vidus līdz 1991. gada beigām Aina Nagobads-Ābols kā goda konsule uzsāka darbu, lai pildītu misiju, kas ļoti līdzinājās 1918. gadā diplomātiskajā korpusā aktuālajai – viņai bija jāuzņemas Latvijas neatkarības jautājuma aktualizēšana Francijā, kur amatpersonu dienaskārtībā jau bija interese par Austrumeiropas valstīs notiekošo. Uzdevums nebija vienkāršs arī sarežģītā Latvijas statusa dēļ: „Juridiskā ziņā mans stāvoklis nebija ne skaidrs, ne drošs. Latvija bija Padomju Savienības sastāvdaļa, bet es strādāju, lai tas tā nebūtu. Francijas diplomātija darbojās pietiekami izmanīgi, lai izlaipotu šādā divkosīgā situācijā. (...)”⁶⁹

Neskatoties uz Francijas vēsturiskajām simpātijām pret Krieviju, konkrētajā gadījumā Francija sniedza Latvijai atbalstu neatkarības atjaunošanas jautājumā, sliecoties par labu Baltijas valstu nostājai pret PSRS, taču „politiskā realitāte, spēku samērs un vēlēšanās izvairīties no konflikta padarīja ļoti šauru mūsu taciņu atceļā uz neatkarību.” Par labu nāca arī jaunās Francijas diplomātu paaudzes attieksme, kas darba autores skatījumā nav mazsvarīga, no jauna dibinot diplomātiskās attiecības. Aina Nagobads-Ābols stāsta, ka šie cilvēki bija „samērā jauni, no trīsdesmitgadnieku paaudzes, viņi nebija rutīnas cilvēki, kas izpildīja rīkojumus, gluži pretēji. Viņi nelīdzinājās tradicionālajai ierēdniecībai. Viņi domāja paši, sekoja pašu rastiem risinājumiem un, kā redzēsīm, sekmīgi pārliecināja augstākstāvošos.” Viens no piemēriem ir Francijas Ārlietu ministrijas Eiropas lietu direktora vietnieks Renē Rudo (*René Roudaut*) un viņa tiešais priekšnieks Žaks Blo (*Jacques Blot*), kuri izstrādāja atbilstošus argumentus un pārliecināja ministrijas vadību par Baltijas valstu neatkarības jautājuma nozīmīgumu un veidoja pozitīvu ārlietu ministra Rolāna Dimā attieksmi pret to.⁷⁰ „Franču iestādes rūpīgi sekoja Augstākās Padomes vēlēšanām Latvijā un valdības sastādīšanai. Atceros, ka, pieminot kādu no jaunajiem ministriem, Renē Rudo izvilka no atvilktnes tādu kā albumu ar fotogrāfijām un biogrāfiskiem datiem, lai man pārprasītu, vai minētais atbilst albumā aprakstītajam.”

⁶⁸ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas ārlietu ministra J. Jurkāna nota Francijas Ārlietu ministram, ka A. Nagobada-Ābola ir deleģēta pārstāvēt Latviju pie Francijas Ārlietu ministrijas*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/data/file/e-izstade/Content/Data/Nagobada/Apstiprinasana.view.html> [skatīts 2016, 12. maijā].

⁶⁹ Nagobads-Ābols, Aina, Guntars Ābols. *Parīze, Madride, Lisabona un atpakaļ Rīgā: atmiņas un vērojumi četrās vēstniecībās*. 35.-36.lpp.

⁷⁰ Turpat

Pirmās reizes viesojoties Francijas Ārlietu ministrijā, Aina Nagobads-Ābols pateicoties aktīvo dienestu jau pārtraukušajam franču diplomātam De Dianū kungam (*Jean de Dianoux de la Perotine*) tika iepazīstināta ar daudziem Ārlietu ministrijas ierēdņiem. Viņa šo kādreiz Baltijas valstīs strādājošo kungu bija iepazīnusi Parīzē rīkotā baltiešu vēsturnieku seminārā un, satiekot Nagobads-Ābols ministrijā, „viņš man pieveda dažus no tiem, iepazīstināja mūs un nekad neaizmirsā piebilst kādu laipnu vārdu par Latvijas centieniem un manu lomu tajos.”⁷¹

Darba autore secina, ka, piemēram, šajā gadījumā, neskatoties uz ievērojamo vecuma atšķirību un dažādajām pārstāvētajām paaudzēm, Aina Nagobads-Ābols pateicoties savām pārliecināšanas un komunikācijas spējām izdevās uzsākt un uzturēt veiksmīgu kontaktu ar Francijas Republikas Ārlietu ministrijas pārstāvjiem, kas rezultātā veicināja Latvijai politiski būtiska jautājuma virzību, šajā gadījumā – Latvijai labvēlīga Francijas amatpersonu skatījuma uz neatkarības atjaunošanas formēšanos. Kad pirmie kontakti ar pazīstamu cilvēku palīdzību jau bija dibināti, veiksmīgāk varēja kontaktu tīklu paplašināt, iepazīstoties ar dažāda ranga amatpersonām ministrijās un citviet.

Ilgajos Francijā pavadītajos gados uzkrātā pieredze bija lietderīga arī, cenšoties pietuvināties Francijas parlamenta Baltijas atbalsta grupai un iepazīstoties ar Rihardu Bački (*Ričardas Bačkis*), Lietuvas pārstāvi, kurš bija Francijā audzis diplomāta dēls, tātad, tāpat kā Aina Nagobads-Ābols arī bija Baltijas valsts pārstāvis, kas ilgstoši dzīvojis Francijā. Kopīgā pieredze savstarpējo komunikāciju ātri padarīja veiksmīgu. Šajā Baltijas valstu atbalsta grupā bija vairāk nekā 100 deputātu gan no sociālistu, gan labā spārna partijām, kuru viedokli ieklausījās gan valdība, gan prezidents Fransuā Miterāns.⁷² Šie kontakti parlamentā noderēja, vēlākos gados attīstot Latvijas un Francijas parlamentāro sabiedrību un plānojot abu valstu parlamentāriešu tikšanās.⁷³

Viens no neatkarības atjaunošanai nozīmīgiem notikumiem bija 1990. gada novembrī notikusī Jāņa Jurkāna un Ata Lejiņa tikšanās ar Parīzes Galotņu konferences organizatoriem Vīnē. Tikšanās galvenais mērķis bija saprast, vai Latvijas valdības pārstāvji tiks aicināti uz Parīzes Galotņu konferenci, kas nozīmētu politiski spēcīgu signālu par atbalstu Latvijas neatkarības atjaunošanai. Paralēli tam, Aina Nagobads-Ābols aktīvi meklēja iespēju, kā

⁷¹ Turpat, 39.lpp.

⁷² Kondrāts, Ģirts. Redzu arī Latvijas daudzās sejas. *Latvijas Avīze*. 2004, 4. apr. Pieejams: http://www.tvnet.lv/zinas/viedokli/292419-redzu_ari_latvijas_daudzas_sejas [skatīts 2016, 12. maijā].

⁷³ Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi*. 254. lpp.

nodrošināt Baltijas valstīm Francijas valdības īpašā viesu statusu ietekmīgajā Parīzes Galotņu konferencē. Izstrādājusi plānu, viņa to prezentēja konferences protokolšefam.

Tika panākta vienošanās ar visu konferences delegāciju pārstāvjiem par šādu Baltijas valstu dalību konferencē, kas ļautu ārlietu ministriem un to padomniekiem konferences laikā uzturēties blakus lielajai zālei, kur uzrunāt dalībvalstu prezidentu un valdības vadītāju pavadoņus, kā arī iegūta iespēja tikt oficiāli sveiktiem kā īpašajiem viesiem no konferences izpildsekretāra Pjēra Desāža (*Pierre Dessaux*) puses. Atgriežoties no Vīnes Parīzē, Aina Nagobads-Ābols īpašumā neformālā gaisotnē tikās visu Baltijas valstu delegāciju vadītāji un šo pavērsienu atzina par diplomātiski ārkārtīgi nozīmīgu ceļā uz valsts neatkarību. To saprata arī Padomju savienības diplomāti un Padomju Savienības prezidents Mihails Gorbačovs (*Михаил Сергеевич Горбачёв*), kuri drīz pēc lēmuma pieņemšanas vērsās pie Francijas Ārlietu ministrijas ar prasību atsaukt ielūgumu Baltijas valstu pārstāvjiem un tā vietā pievienot viņus padomju delegācijai, taču panākumus neguva.

Sanāksmes dienā Latvijas delegācija – Jānis Jurkāns, Atis Lejiņš, Jānis Lūsis un Aina Nagobads-Ābols - devās uz norises vietu un pie ieejas saskārās ar sarežģījumiem caurlaižu iegūšanā, kas varēja būt mēģinājums kavēt viņu dalību pasākumā, taču Nagobads-Ābols lika lietā savas izkoptās komunikācijas prasmes un saņemšanu ātri vien nokoordinēja.⁷⁴

Neskatoties uz to, Gorbačovs uzstādīja ultimātu: vai nu Baltijas valstu pārstāvji pievienojas padomju delegācijai, vai arī viņš dodas prom. Tā rezultātā tomēr tika panākta baltiešu, kuri atteicās pievienoties Padomju Savienības pārstāvjiem, izraidīšana. Šis notikums tika plaši atspoguļots presē visā pasaulē, parādot netaisnību piedzīvojušās Baltijas valstis pozitīvā gaismā, un pēcāk Francijas Ārlietu ministrijas delegācija atvainojās Baltijas valstu pārstāvjiem par radušos situāciju.⁷⁵

Periodā līdz akreditēšanai par vēstnieci Nagobads-Ābola kā goda konsule aktīvi darbojās, palīdzot arī vairāku citu nozīmīgu vizīšu organizēšanā. 1990. gada decembrī oficiālā vizītē Parīzē, Francijas Nacionālajā asamblejā ieradās divi Latvijas parlamenta pārstāvji – Imants Daudišs un Indulis Bērziņš, un, līdzīgi, kā tas bija noticis Parīzes Galotņu konferencē, jau otro reizi Aina Nagobads-Ābola palīdzēja 1991. gadā nokārtot Jāņa Jurkāna vizīti Parīzē kā oficiālam Francijas valdības viesim.⁷⁶ Līdzīgi viņai izdevās izcīnīt Latvijas delegācijas (kopā ar

⁷⁴ Turpat, 150.lpp.

⁷⁵ Turpat, 134.-135.lpp.

⁷⁶ Turpat, 150.lpp.

Daini Īvānu un Latvijas ārlietu ministru Georgu Andrejevu) tiesības piedalīties plenārsēdē Parīzē, kuras noslēgumā 1991. gada 17. septembrī Latvija tika uzņemta ANO un 14. oktobrī Latvija kļuva arī par UNESCO dalībvalsti.⁷⁷ Tā paša gada maijā Francijas parlamenta pārstāvji uz tikšanos aicināja Augstākās Padomes priekšsēdētāju Anatoliju Gorbunovu un ārlietu ministru Jāni Jurkānu.⁷⁸

1991. gada februārī Gretemā (Vācija) notika konference sadarbības koordinēšanai starp Latvijas valsts un sabiedriskajām institūcijām, Latvijas sūtniecībām un PBLA, aprīlī Vašingtonā - Neatkarīgās Latvijas ārlietu dienesta darbinieku apspriede, jūnijā – EDSA (Eiropas drošības un sadarbības apspriedes) konference Berlīnē, šajos pasākumos dalību ņemot arī Latvijas goda konsulei Francijā.⁷⁹ Aina Nagobads-Ābols EDSA konferencē ieradās, lai Francijas delegāciju informētu par Latvijai būtiskajiem jautājumiem apzinoties, ka personiska saruna ir svarīgākais informācijas avots. Taču, atceroties konkrēto konferenci, viņa atzīst, ka „pats galvenais diplomātiskais darbarīks toreiz, tāpat kā tagad, nebija mūsu rīcībā. Šis darbarīks ir kopīgi ieturētas maltītes. Skrienot no vienas sēdes uz nākamo, nevienam nav īsti laika uzklaut ne tavas cerības, ne tavu bēdu stāstu. Es zinu, ka arī šodien pa daļai runāju tuksnesī, bet vienmēr jāatgādina, ka attiecības un domu apmaiņa rodas, sēžot pie labi klāta un labi apgādāta galda, turklāt jāuzsver vārds *labi*. Tas, protams, maksā daudz, un tā nozīme pie mums ne vienmēr ir labi izprasta, nedz arī novērtēta.”⁸⁰

Uz šo izteikumu balstoties, darba autore novēro, ka, pazīstot franču kultūras vērtības, kas varētu būt svešas Francijas sabiedrībā nedzīvojušam cilvēkam, Aina Nagobads-Ābols tāpat, kā tas vēstīts iepriekšējā apakšnodaļā, bija pārliecināta par cilvēciskā kontakta nozīmi nozīmīga lēmuma ietekmēšanā. Tādā veidā iespējams secināt, ka viņa jau kā goda konsule nopietni attiecās pret kontaktu uzturēšanu ar vietējiem diplomātiem un sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem, kas pirmajā nodaļā tika definēta arī kā viena no vēstnieka funkcijām. Nestandarta situācijās, kas potenciāli varētu novest pie konflikta, Nagobads-Ābols prata nesaprašanās novērst, intuitīvi atrodot atbilstošu pieeju komunikācijā ar otru personu, liekot lietā šarmu un pārliecināšanas spējas.

⁷⁷ 100 Latvijas personību. Tekstu aut., sast. Pēteris Apinis. Rīga: Nacionālais apgāds; Latvijas Avīze, 2006. 203. lpp.

⁷⁸ Kondrāts, Ģirts. Redzu arī Latvijas daudzās sejas.

⁷⁹ LR ĀM. Aina NAGOBADS-ĀBOLA.

⁸⁰ Nagobads-Ābols, Aina, Guntars Ābols. *Parīze, Madride, Lisabona un atpakaļ Rīgā: atmiņas un vērojumi četrās vēstniecībās*. 33.-34.lpp.

Tāpat bakalaura autore vēlreiz uzsver, ka goda konsulu Francijā atrast nav bijis vienkārši finansējuma trūkuma dēļ un ka Ainas Nagobads-Ābols, sievietes, kandidatūra sākotnēji bija radījusi Anatolam Dinbergam, diplomātiskā un konsulārā dienesta vadītājam, šaubas, taču viņa pierādīja, ka pienākumus uzņemties ir gatava un veiksmīgi tos arī pildīja, veidojot kontaktus ar Francijas amatpersonām un aktualizējot Latvijas neatkarības jautājumu un nodrošinot Latvijas delegācijas klātbūtni starptautiskas nozīmes pasākumos.

3.3. Ainas Nagobads-Ābolas darbība kā vēstniecei 1992.-1997. gadā

Pēc neatkarības atjaunošanas vēstniecību skaits strauji pieauga. Pirmā bija no Pirmās Republikas laika mantotā pārstāvniecība Vašingtonā Anatola Dinberga vadībā, un 1991. gada beigās tai pievienojās arī vēstniecība Francijā, par kuras vadītāju un Latvijas ārkārtējo un pilnvaroto vēstnieci Francijā jau 1991. gada decembrī tika iecelta un 1992. gada 18. martā akreditēta līdzšinējā goda konsule Aina Nagobads-Ābols, kā arī darboties atsāka vēstniecības Somijā, Zviedrijā, Vācijā, Lielbritānijā, Dānijā un Polijā.⁸¹

Atmiņu grāmatā Guntars Ābols sniedzis ieskatu arī vēstnieces akreditēšanas dienā. Ņemot vērā Francijas prezidenta Fransuā Miterāna aizņemtību, vienlaikus tika akreditēti vairāku valstu vēstnieki. Tas savukārt nozīmēja, ka viņu akreditēšanās datums bija viens un tas pats un ka atbilstoši protokolam oficiālajos Ārlietu ministrijas pasākumos viņi turpmāk sēdēja līdzās viens otram. Latvijas vēstniecei līdzās turpmākos gadus sēdēja Krievijas vēstnieks Parīzē Jurijs Rižovs (*Юрий Рыжов*). Lai arī sakarā ar pavisam nesen atjaunoto Latvijas valstisko neatkarību attiecības abu valstu starpā bija ļoti saspīlētas un A. Nagobads-Ābols krievu valodu, tāpat kā Rižovs – franču valodu – nepārvaldīja, šīs nejaušības rezultātā laika gaitā kontakts abu vēstnieku veidojās draudzīgs.⁸² Neskatoties uz to, ka vēstnieku atrašanās blakus vienam otram bija nejaušības noteikta, darba autore sliecas apgalvot, ka Nagobads-Ābols atrada veidu, kā radušos situāciju izmantot un censties Latvijas-Krievijas diplomātiskās attiecības uzlabot.

Tas deva cerību paātrināt vēstniecības ēkas atgūšanas jautājuma virzību. Kā minēts 1. nodaļā, uzņemošajai valstij, šeit: Francijai, ir pienākums diplomātisko attiecību pārtraukšanas gadījumā aizsargāt pārstāvniecības īpašumu un arhīvus. Neskatoties uz to, faktiskā situācija

⁸¹ Lapsa, Lato. *Mūsu vēsture. I sējums*. 460.-461.lpp.

⁸² Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi*. 259. lpp.

1992. gadā bija citāda, un vēstniece nolēma uzņemties ar pārstāvniecības ēku un arhīviem saistīto problēmu risināšanu. Intervijā UNESCO vēlāk Nagobads-Ābols savu uzņēmību skaidro šādi: „Katrā ziņā, ja tu tici kaut kam labam un svarīgam priekš savas zemes un ja tev ir tā iespēja dota kaut kādā veidā par to cīnīties, tad tas jau tev dod sparū un spēku to darīt.”⁸³

Pronī ielā 8, Aina Nagobads-Ābols stājoties vēstnieces amatā, aizvien saimniekoja Krievijas pārstāvniecība UNESCO. Ilgstošu sarunu rezultātā Krievijas vēstnieks deva mutisku piekrišanu par tobrīd miljonu vērtā nama atdošanu Latvijai ar priekšnoteikumu, ka Krievijas puse vēlētos veikt īpašumu apmaiņu žesta veidā. Piedāvāta tika iespēja Krievijai atdot kādu no sanatorijām Jūrmalā, kas faktiski jau piederēja Krievijas arodbiedrībai. Tādā veidā vairākus gadus neatrisinātais jautājums varētu tikt pozitīvi noslēgts. Tomēr, Aina Nagobads-Ābols ierodoties pie Latvijas ārlietu ministra pastāstīt par iespējamo vienošanos, pēc pārrunām ar Latvijas vēstnieku Maskavā, kurš baidījās, ka Krievija varētu vērsties pret viņa vadīto pārstāvniecību, no ministra tika saņemts atteikums un apmaiņa nenotika.⁸⁴ Lai arī ēku atgūt neizdevās, pateicoties vēstnieces iesaistei tika panākta vienpusēja Krievijas piekrišana, kas, lai gan nenoveda pie vēlāmā rezultāta, bakalaura darba autore vērtējumā ir pozitīvi vērtējama iniciatīva abu valstu attiecību uzlabošanā.

Šai problēmai risinājumu pēc ilgstošiem meklējumiem rast izdevās tikai pēc Vairas Vīķes-Freibergas vienošanās ar Žaku Širaku 2001. gadā – divus gadus vēlāk pirms kara Latvijas īpašumā esošo vēstniecības ēku Pronī ielā 8 no Latvijas pārpirka Francijas valdība, un vēstniecība uzsāka darbu citur Parīzē, *Villa Said* vēstniecību kvartālā, kur Latvijas Republikas vēstniecība atrodas arī šobrīd. Iegūtie līdzekļi tika ieguldīti Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas nama atjaunošanā.⁸⁵

Aina Nagobads-Ābols, kā jau minēts, bija apņēmusies iesaistīties arī ar vēstniecības arhīviem saistītas problēmas risināšanā. Pēc Kārļa Berenda nāves 1987. gadā viņa īpašums, par kuru vēstīts 2.2. apakšnodaļā, sakarā ar atvašu un testamenta neesamību kļuva par valsts īpašumu, tātad, no tiesiskā viedokļa dzīvoklis un visi tajā atrodami pārstāvniecības dokumenti nonāktu PSRS konsulāta rīcībā. Gaida Ķelmele no Parīzes Latviešu apvienības (PLA), kura Berendam dzīves laikā bija palīdzējusi un kurai bija dzīvokļa atslēga, kopā ar Ingu Valbergu

⁸³ UNESCO LNK. *UNESCO un personības / UNESCO and personalities*. Pieejams : <https://www.youtube.com/watch?v=Nk-d-BcT6aw> [skatīts 2016, 15. maijā].

⁸⁴ Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi*. 261. lpp.

⁸⁵ Latvija pārdos Francijas valdībai ēku Parīzē. *BNS*. 2013, 12. nov. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/latvija-pardos-francijas-valdibai-eku-parize.d?id=6769159> [skatīts 2016, 22. maijā].

(PLA) un A. Nagobads-Ābols pēc konsultācijas ar juristu izšķīrās par drosmīgu soli – tika nolemts pārņemt glabāšanā sūtniecības arhīvus un sudrablietas patstāvīgi.⁸⁶ Bakalaura darba autore šeit novēro dedzību, ar kādu Nagobads-Ābols bija gatava iestāties par Latvijas interesēm un nosargāt šo dokumentāciju pat gadījumā, ja tas nozīmēja nestandarta lēmuma pieņemšanu situācijā, kurā vilcināšanās varētu nozīmēt vēstniecības arhīvu zaudēšanu un kurā nebija iespējams cits tiesisks risinājums. Tajā pašā var runāt arī par nevis impulsīvu, bet gan pārdomātu rīcību, jo tika lūgts jurista padoms.

Runājot par darbības laikā pieredzētiem problemātiskiem jautājumiem, jāpiemin, ka atkārtojās 20. gados jau pieredzētais naudas līdzekļu trūkums vēstniecību darbam. 1996. gadā Latvijai bija 20 pārstāvniecības un 3 konsulāti, ārvalstīs diplomātiskajā dienestā strādāja 154 darbinieki, Ārlietu ministrijā Rīgā – 201, kuru darbības nodrošināšanai bija atvēlēti 2 procenti no valsts budžeta, t.i., 7,5 miljoni latu, kas nebija pietiekami pat minimālo vajadzību nodrošināšanai.

1996. gada martā 37 valstis, tostarp Latvija, atradās neapskaužamā situācijā – bija izveidojies parāds 6 miljonu dolāru apmērā nesamaksātas dalības naudas ANO dēļ, uz laiku tika zaudētas valstu balsstiesības ANO. Tobrīd ārlietu ministrs bija Valdis Birkavs un kopā ar Saeimas ārlietu komisijas vadītāju Induli Bērziņu, meklējot iespējas rast līdzekļus parāda dzēšanai, viņi nonāca pie idejas par astoņu vēstniecību slēgšanu – tajā skaitā arī Francijā, ASV un Dānijā. Taupīt bija iecerēts arī uz cilvēkresursu rēķina: neiecelt jaunus vēstniekus, atstāt brīvas vakantās vietas un veikt štatu samazināšanu.⁸⁷ Vēstniecības tomēr neslēdza un parādu izdevās atmaksāt, 1997. gada 24. martā atjaunojot Latvijas balsstiesības ANO.⁸⁸ Darba autore uzsver, ka, sākot darbu kā goda konsulei, Aina Nagobads-Ābols strādāja par saviem līdzekļiem, bet pēc veiksmīgas šī perioda pārvarēšanas un pēc neatkarības atjaunošanas pamazām ieguva finansējumu vēstniecības darbam. Tas vēlreiz tika apdraudēts, taču Latvijas vēstniecība Francijā tomēr slēgta netika.

1. un 2. pielikumā atrodami saraksti ar svarīgākajām augstāko Latvijas amatpersonu vizītēm Francijā un Francijas valstsvīru viesošanās reizēm Latvijā. Šīs vizītes notikušas Ainas Nagobads-Ābols vēstnieces pienākumu pildīšanas laikā un viņa piedalījies to organizēšanā,

⁸⁶ Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi*. 249. lpp.

⁸⁷ Lapsa, Lato. *Mūsu vēsture. I sējums*. 460.-461. lpp.

⁸⁸ Laizāne, Līga. Latvijai atjaunotas balsstiesības ANO. *Diena*. Pieejams: <http://www.diena.lv/arhivs/latvijai-atjaunotas-balsstiesibas-ano-10005479> [skatīts 2016, 16. maijā].

uzņemot viesus Francijā un nodrošinot tikšanās norisi, vai uzsākot sarunas ar Francijas amatpersonām par viņu iespējamo došanos uz Latviju.

Francijas amatpersonas Rīgā vizītēs sāka ierasties jau drīz pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas. Jau pieminētais 1991. gada 30. augusts, diena, kas uzskatāma arī par oficiālo abu valstu diplomātisko attiecību atjaunošanas dienu, bija zīmīga tieši ar Francijas ārlietu ministra Rolāna Dimā viesošanās Rīgā.

Nākamā vizīte, kas ir starp svarīgākajām Latvijas-Francijas attiecībās, notika 1992. gada 15. maijā, kad Rīgā kā pirmais no ārvalstu prezidentiem atjaunotajā Latvijā viesojās un atklāt Francijas vēstniecību Latvijā ieradās Francijas prezidents Fransuā Miterāns.⁸⁹ Pirmā, kas prezidenta kungu uzrunāja un iniciēja šo vizīti, bija tieši Aina Nagobads-Ābols, kura, kā jau iepriekš minēts, nereti komunikācijā izvēlējās personisku un mazāk formālu pieeju. „18. martā es viņam teicu: es neesmu diplomātiņu mācījusies un nezinu, vai tas ir pareizi to šajā mirklī teikt, bet mēs ļoti vēlamies Jūsu vizīti Latvijā!” Šādu soli varētu uzskatīt par riskantu, vēršoties pie valsts prezidenta, taču tieši cilvēcīgums Miterāna kunga vārdiem varēja būt iemesls, kādēļ mazāk kā divu mēnešu laikā vizīti izdevās noorganizēt. „Un viņš teica: es esmu tik priecīgs runāt ar Jums, un man ir apnikuši tie stīvie diplomāti! Pasauca ārlietu ministru Rolānu Dimā: tu tūlīt pieraksti, mēs braucam uz Latviju! Un maijā bija klāt. Tas ir pilnīgi neiedomājami!”⁹⁰

Bakalaura darba autore izceļ, ka par akreditētu vēstnieci Aina Nagobads-Ābols bija kļuva tikai 1992. gada martā, un, lai gan akadēmiskas izglītības diplomātijā viņai nebija, tajā brīdī kā diplomātiskai pārstāvei viņai jau bija divu gadu pieredze, līdz ar to šādu komunikācijas stilu drīzāk varētu dēvēt par apzinātu, nevis nezināšanu, kā varētu noprast no citāta. Lai arī sarunas par šāda līmeņa diplomātiskām vizītēm var prasīt pat vairākus mēnešus, vēstnieci par to vienoties izdevās ļoti īsā laika posmā, ko darba autore interpretē kā uzdrīkstēšanos uzņemties risku, neskatoties uz cilvēka ieņemamo amatu un viņa titulu, vēršoties ļoti personīgi.

Vizītes kontekstā vērts pieminēt arī preču deficītu, kas valdīja Latvijā saistībā ar nesen uzsāktu jaunās valsts ekonomikas plānošanu pēc ilgstošas atrašanās Padomju savienības sastāvā. Situāciju apzinājās arī vēstniece. „Tagad bērniem prasu: jūs zināt, ka toreiz vajadzēja vest līdzī tualetes papīru un dvieļus? Jo to nebija! Es braucu ar lielu koferi un ierīkoju, kur Miterānam atpūsties. Viņam līdzī bija arī liels bars cilvēku.”⁹¹ No tā var izsecināt, ka arī

⁸⁹ LR ĀM. *Latvijas Republikas un Francijas Republikas divpusējās attiecības.*

⁹⁰ Kanepone, Aiva. Joprojām iemīlējusies. *Žurnāls IEVA.* Nr. 16 (755). 11. lpp.

⁹¹ Turpat

organizatoriski praktiskā līmenī Aina Nagobads-Ābols bija gatava iesaistīties šķietami nelielu problēmu risināšanā.

Laikā no 1992. līdz 1997. gadam tika noslēgti arī vairāki divpusējās sadarbības līgumi starp Latvijas Republikas valdību un Francijas Republikas valdību, kas apkopoti 3. pielikumā. Darba autore īpaši vēlētos izcelt pēdējo no tiem, 1997. gada 14. aprīlī noslēgto Latvijas Republikas valdības un Francijas Republikas valdības kultūras, izglītības, tehnikas, zinātnes un tehnoloģijas sadarbības līgums abu valstu sadarbībā ir ārkārtīgi nozīmīgs, jo vēlākos gados radīja, piemēram, iespējas rīkot tādus festivālus kā „Pārsteidzošā Latvija” („*Étonnante Lettonie*”) Francijā 2002. gadā, „Francijas pavasaris” („*Printemps français*”) Latvijā 2007. gadā, kas ir lielākais Ziemeļeiropā organizētais Francijas kultūras pasākums.

Ne tikai abi festivāli, bet citas mazāka mēroga aktivitātes muzejos, operās, teātros un koncertos ļāvušas Francijas sabiedrībai iepazīt latviešu kultūru, mākslu un mūziku. Tāpat tika uzsākta sadarbība augstākās izglītības jomā starp vairākām Francijas un Latvijas augstākās izglītības iestādēm, piemēram, Latvijas Universitāti un Pjēra un Marijas Kirī Universitāti (*Université Pierre et Marie Curie, UPMC*). Balstoties uz šo līgumu, ik gadu Latvijā tiek rīkotas arī Frankofonijas dienas un Francijā notiek Ziemeļvalstu un Baltijas valstu kultūras un mākslas festivāls „*Les Boréales*”.⁹²

Diemžēl, runājot par ekonomisko sadarbību, šajā jomā abu valstu sadarbība līdz pat Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā 2004. gadā, kad Latvija iemantoja lielāku Francijas uzņēmēju uzticību un interesi, bija vāji attīstīta. Tikai pēc nākamās vēstnieces Francijā – Sandras Kalnietes – pilnvaru termiņa beigām, 2003. gada nogalē Latvijas vēstniecībā tika atklāta Latvijas ārējā ekonomiskā pārstāvniecība, „Latvijas finieris” atvēra savu filiāli Francijā un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra (LIAA) aktīvi uzsāka sadarbību ar Francijas uzņēmumiem.⁹³ Līdz ar to, bakalaura darba autore izsecina, ka ekonomiskās sadarbības veicināšana Ainas Nagobads-Ābols akreditācijas laikā nav bijusi starp veiksmīgi pildītākajām funkcijām. Tiesa, apgalvot, vai iemesls ir bijis neveiksmīga komunikācija diplomātiskā līmenī vai drīzāk vispārīga Francijas nostāja pret iespējami riskantu ieguldījumu veikšanu sadarbībā ar tikko neatkarību atjaunojušas valsti, nav iespējams, jo būtu nepieciešama dziļāka jautājuma izpēte.

⁹² LR ĀM. *Latvijas Republikas un Francijas Republikas divpusējās attiecības.*

⁹³ Turpat

Stiprināta toties tika, piemēram, Latvijas un Francijas reģionu sadarbība. LR Ārlietu ministrija sadarbībā Latvijas vēstniecību Francijā 1992. gada janvārī uzņēmās iniciatīvu potenciālai sadraudzības dibināšanai starp Rīgu un Francijas Akvitānijas (*Aquitaine*) reģiona pilsētu Bordo (*Bordeaux*). Pēc veiksmīgas Latvijas delegācijas vizītes Bordo 1993. gada pavasarī, 2. jūlijā tika noslēgts abu pilsētu sadarbības līgums.⁹⁴ Abu pilsētu sadraudzības ietvaros aizvien tiek organizēti dažādi pasākumi un 2013. gadā tika atzīmēta sadraudzības 20. gadadiena.⁹⁵

Gan šīs sadarbības kontekstā, gan citu diplomātisko pieņemšanu reizēs Francijas valstsvīru labvēlību gūt un Latvijas atpazīstamību attīstīt Nagobads-Ābols centās, stāstot par Latvijas vēsturi, uzsverot Francijas saistību ar Kurzemi, kur Francijas karalis Luijs XIV (*Louis XIV*) 17. gadsimtā pasūtījis kuģus, karalis Luijs XVIII (*Louis XVIII*) 19. gadsimta sākumā dzīvojis Jelgavā, kā arī Saksijas Morics (*Maurice de Saxe*), vēlākais Francijas ģenerālmarsāls 18. gadsimtā bijis Kurzemes hercogs.⁹⁶

Stāstīt par Latviju, kas tikko bija atguvusi valstisko statusu, bija ļoti svarīgi, lai no jauna izveidotu priekšstatu par valsti, par kuru Rietumeiropā zināšanas bija vājas. „Sākumā man prasīja: kas tā tāda - *Laponie? Lettonie?* Neviens neko nezināja. Un tad gan šeit (Francijā - darba aut. piez.), gan Portugālē, gan Spānijā es atvēru tās durvis un aicināju, lai cilvēki brauc uz Latviju skatīties, kas tā tāda. Mēs neesam nekāda miglaina nomale, mums ir savas kulturālas pilsētas un cilvēki. Man visās trijās zemēs izdevās parādīt, ka mēs esam tauta ar savu pagātņi un tagadni, tauta, kas spējīga kārtot lietas.”⁹⁷ Lai spētu aizraut cilvēku ar savu stāstījumu, ieinteresēt, nepieciešams arī labi pārzināt konkrēto tēmu: vairākkārt vēstniece atzinusi arī sava vīra Guntara Ābola izcilās zināšanas par Latvijas vēsturi.⁹⁸ Balstoties uz iepriekš izpētīto, darba autore pieņem, ka Ābola kunga kompetence vēstures jautājumos bija liels atbalsts, cenšoties atrast saikni starp divām valstīm, kas stāstījumu padara personalizētu un sarunu biedrā raisa interesi.

Runājot par A. Nagobads-Ābolas vēstnieces pilnvaru termiņā paveikto, ir vērts pieminēt arī Latvijas zelta atgūšanu no Francijas un Anglijas Bankām. 1920. gadā Latvijā tika dibināts

⁹⁴ Les Auschitzky de Bordeaux. *Le Jumelage*. Blogs. Pieejams: <http://bertrand.auschitzky.free.fr/AppendicesAuschitzky/Lejumelage.htm> [skatīts 2016, 12. maijā].

⁹⁵ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas vēstniece Francijā, atzīmējot starppilsētu sadraudzības gadadienu, viesosies Bordo*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/paris/aktualitates/33940-latvijas-vestniece-francija-atzimejot-starppilsetu-sadraudzibas-gadadienu-viesosies-bordo> [skatīts 2016, 12. maijā].

⁹⁶ Kovtuna, Ligita. Zelta vērtais franču šarms Latvijas diplomātijā.

⁹⁷ Kanepone, Aiva. Joprojām iemīlējusies. *Žurnāls IEVA*. Nr. 16 (755). 10.-11. lpp.

⁹⁸ Turpat

Zelta fonds, ar ziedojumu un Finanšu ministrijas palīdzību iepērkot zeltu un veidojot Latvijas Bankā Latvijas Republikas zelta krājumus. Līdz 1940. gada 17. jūnijam uzkrājuma apmērs bija 43,3 miljoni latu, Rīgā glabājoties vairāk kā 1640 kg, ārzemēs (Lielbritānijā, Francijā, ASV un Šveicē) – lielākā daļa, 10607 kg zelta. Neilgi pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas, 1992. gada 4. martā Augstākā Padome izvirzīja Latvijas Bankai uzdevumu atgūt līdz okupācijai Latvijai piederošo zeltu.⁹⁹

Divdesmitā gadsimta 20. un 30. gados iegādātie zelta gabali bija marķēti ar to iegādes datumu un kalpoja ne tikai kā pirmskara liecība, bet kā ticamības garants, lai vēlāk, 1993. gadā ieviestu stabilu valūtu – latu.¹⁰⁰ Latvijas zeltam bija ne tikai politiska un psiholoģiska vērtība, bet tas bija nozīmīgs lata kursa noturēšanai noteiktā līmenī.¹⁰¹

Sākoties Otrajam pasaules karam, ārvalstīs, tostarp Francijā, noguldītais zelts īpašu nozīmi guva kā juridisks un praktisks pamatojums „neatkarīgās Latvijas tiesiskās esamības turpināšanai ārpus tās teritorijas.”¹⁰² Gan PSRS pārstāvji, kuri vairākkārtīgi vērsās pie Francijas Bankas, gan Aina Nagobads-Ābols to nozīmi diplomātiskā līmenī apzinājās un meklēja iespēju zeltu atgūt. Francijas Banka zeltu turpināja glabāt un atteicās to atdot PSRS sakarā ar to, ka PSRS nebija starptautiski atzīts Latvijas Republikas demokrātiskas valdības īpašumu mantinieks.¹⁰³

Saprotot jautājuma nozīmīgumu, Nagobads-Ābols izlēma piesaistīt sev pieejamos kontaktus: viņas vīra pazīšanās ar Francijas Bankas direktoru Žaku Delarosjēru (*Jacques de Larosière*) ļāva, ar atbilstošiem dokumentiem pierādot Latvijas valsts un Latvijas bankas pastāvēšanu, rast risinājumu Latvijas zelta atgūšanai no Francijas Bankas. Tas, kā iepriekš minēts, pretēji zelta krājumiem, kas glabājās Anglijas Bankā, netika atdots Padomju varas pārstāvjiem un Otrā pasaules kara laikā līdztekus citu valstu īpašumā esošajam zeltam nonāca glabāšanā Dakārā, pēckara gados nonākot atpakaļ Francijā. Parīzē ieradās Latvijas Bankas prezidents Einars Repše un 1991. gada 22. novembrī pēc Nagobads-Ābols, viņas vīra un Repšes vizītes Francijas Bankā tika atgūts 50 gadus glabātais Latvijas zelts.¹⁰⁴

⁹⁹ Latvijas zelts. *Tildes Datorenciklopēdija Latvijas Vēsture*. Tilde: 1998-2012. Pieejams: <http://www.letonika.lv/groups/default.aspx?r=2&q=Latvija&id=966823&g=1> [skatīts 2016, 12. maijā].

¹⁰⁰ Kovtuna, Līgita. Zelta vērtais franču šarms Latvijas diplomātijā.

¹⁰¹ Latvijas Banka. *Latvijas Bankas zelta vēsture*. Pieejams: <https://www.bank.lv/temas/zelts/9479-zelta-vesturiska-loma> [skatīts 2016, 12. maijā].

¹⁰² Nagobads-Ābols, Aina, Guntars Ābols. *Parīze, Madride, Lisabona un atpakaļ Rīgā: atmiņas un vērojumi četrās vēstniecībās*. 11.lpp.

¹⁰³ Turpat, 20.lpp.

¹⁰⁴ Kondrāts, Ģirts. Redzu arī Latvijas daudzās sejas.

Latvijai piederošs zelts glabājās arī Amerikas Savienotajās Valstīs un Lielbritānijā. ASV bankā noguldītais zelts bija būtisks finansiāls atbalsts Latvijas sūtnim ASV Kārlim Zariņam kurš, pateicoties tam, ka daļa no zelta bija pārvērsta obligācijās, varēja izdzīvot diplomātiskajam korpusam problemātiskā finansiālā situācijā.¹⁰⁵ Ja ASV jau līdz ar Latvijas neatkarības atjaunošanu zeltu atdeva, tā atgūšana no Anglijas bija krietni sarežģītāka, jo tas 1968. gadā tika izmantots, norēķinoties ar PSRS. Ābolu ģimene kopā ar ārlietu ministru Jāni Jurkānu uzņēmās risināt arī šo jautājumu. Guntara Ābola zināšanas vēsturē un ekonomikā izrādījās noderīgas, risinot sarunas par zelta atdošanu ar Lielbritānijas amatpersonām. Sarunu rezultātā tika panākta vienošanās: 1993. gada martā tika parakstīts līgums par 6000 kg Latvijas zelta atgūšanu.¹⁰⁶ Anglija nopirka atbilstošu daudzumu zelta, un tas atgriezās Latvijas īpašumā, kas viņiem finansiāli nebija izdevīgs darījums, ņemot vērā, ka izmaksāja aptuveni trīs reizes vairāk¹⁰⁷ nekā summa, ko viņi savulaik par to pašu daudzumu bija ieguvuši no PSRS.¹⁰⁸ Intervijā 2012. gadā Nagobads-Ābols kundze atzina: „Nav vārdos izsakāms gandarījums, ko izjutām pēc paveiktā darba.”¹⁰⁹

Pēc problēmas un tās rastā risinājuma izpētes darba autore secina, ka Aina Nagobads-Ābols gan goda konsules, gan vēstnieces amatā esot, galvenokārt koncentrēja savu darbību uz Latvijas un Francijas politiskās sadarbības veicināšanu, Latvijas gadījumā uzsvāru liekot uz valstiskā statusa atgūšanu un nostiprināšanu. Vēl pirms stāšanās vēstnieces amatā tika izmantots jau esošs kontaktu tīkls un ar tā palīdzību radīts jauns – gan ar Francijas Republikas valdības pārstāvjiem, gan diplomātiem. Tiekot deleģētai kā Latvijas diplomātiskajai pārstāvei Francijā, Aina Nagobads-Ābols atbilda izvirzītajiem kritērijiem un, neskatoties uz diplomātiskas izglītības trūkumu, izmantoja sev pieejamos līdzekļus, kas šīs dienas situācijā var likties netradicionāli, taču 20. gadsimta 90. gadu sākumā attaisnojās.

Pati vēstniece intervijā žurnālam IEVA 2012. gada aprīlī par savu panākumu iemeslu sauc iedzimtību un uzņēmīgu garu: „Jau skolā, ja bija kādas *ziepes*, kārtot vajadzēja iet man. Kad Vācijā studēju universitātē, visi pārējie studenti nāca pie manis: Aina, tu esi mūsu advokāte, vai tu nevari nokārtot? Es arī labprāt to daru – ja man tas liekas pareizi, protams. Man

¹⁰⁵ Turpat

¹⁰⁶ Latvijas zelts. *Tildes Datorenciklopēdija Latvijas Vēsture*.

¹⁰⁷ Kovtuna, Ligita. Zelta vērtais franču šarms Latvijas diplomātijā.

¹⁰⁸ Turpat

¹⁰⁹ Turpat

sagādā prieku, ja varu kaut ko iekustināt.”¹¹⁰ Taču darba autore pētījuma gaitā secina, ka vēstniecības veiksmīgas darbības nodrošināšanā nenoliedzami jārunā arī par atbalstu, ko sniedza vēstniecības darbinieki un vīrs uzņēmējs Guntars Ābols.

Šeit būtiski piezīmēt, ka papildus darbam kā Latvijas vēstniecei Francijā 1992. gadā Aina Nagobads-Ābola kļuva arī par Latvijas pastāvīgo pārstāvi pie UNESCO (līdz 2000. gadam), un nākamajos gados iemantoja vairākus citus titulus un amatus - 1993. gadā viņa tika akreditēta arī kā vēstniece Spānijā (līdz 1997. g.) un Portugālē (līdz 1998. g.) ar rezidenci Parīzē, kā arī kļuva par valdes locekli Augstākās izglītības starptautiskajā sieviešu organizācijā un no 1992. līdz 1997. gadam kļuva par valdes locekli arī Starptautiskajā diplomātiskajā akadēmijā Parīzē. 1998. gadā ievēlēta par Latviešu apvienības Francijā goda prezidenti.¹¹¹

Daudzie pienākumi nozīmēja lielu darba apjomu, turklāt dažādās jomās. Ņemot vērā arī Nagobads-Ābols kundzes cienājamo vecumu, atbalsts no līdzcilvēkiem varēja atvieglot ikdienā veicamos darbus. Bakalaura darba autore pieņemumu apstiprina arī Nagobads-Ābols kundzes stāstītais par pārstāvja pienākumiem vienlaicīgi četrviet: UNESCO, Francijā, Spānijā un Portugālē. „Es tomēr biju ar četrām cepurēm un tas bija vienkārši.. Es tagad domāju – pilnīgs ārprāts. (..) Es taču skrēju no vienas vietas uz otru, un papīrus rakstīju. Paldies Dievam, man bija ļoti patīkams tas pirmais palīgu *tīms* jeb tie jaunie cilvēki, kas ar mani kopā sāka tos darbus darīt - viņi visi nekādas stundas neskaitīja un visi darīja kopā. Visiem bija tāda pārliecība, ka mēs tiešām tagad kaut ko iesākam un kaut ko darām, kas ir mūsu valstij tik svarīgi. Beidzot mēs atkal esam pasaules vēsturē ienākuši. Tie bija tādi ļoti skaisti laiki, tie pirmie gadi, jo visi ticēja, ka viss mums veiksies, un mēs visi kopā strādājām.”¹¹² No teiktā var secināt, ka ne tikai individuālā motivācija, bet arī pārstāvniecības darbinieku, komandas darbs bija izšķirošs pozitīva rezultāta sasniegšanā.

Otrs, kas ne tikai ar savas uzņēmējdarbības laikā iegūtajiem kontaktiem un vēsturiskām zināšanām, bet arī ar praktisku palīdzību un padomu atbalstīja vēstnieci, bija viņas vīrs. Ne velti iepriekšējās apakšnodaļās aprakstītajā lēmuma pieņemšanā par Ainas Nagobads-Ābols izvirzīšanu kā Latvijas pārstāvi Francijā piedalījās un savu kandidatūru apsvēra arī Guntars Ābols. Tomēr, neskatoties uz to, pēc pētījuma gaitā iegūtās informācijas darba autore vairākkārt konstatējusi viņa iesaisti vēstnieka pienākumu izpildes nodrošināšanā. Arī pati vēstniece atzīst,

¹¹⁰ Kanepone, Aiva. Joprojām iemīlējusies. *Žurnāls IEVA*. Nr. 16 (755). 9.lpp.

¹¹¹ LR ĀM. *Aina NAGOBADS-ĀBOLA*.

¹¹² UNESCO LNK. *UNESCO un personības/ UNESCO and personalities*.

ka viņš bijis būtiska daļa no atbalsta grupas: pārtraucis uzņēmējdarbību, viņš vairāku gadu garumā veltīja pastiprinātu uzmanību diplomātisko sakaru veidošanai. „Mums tas bija ļoti vienkārši, jo mans vīrs visu laiku strādāja kopā ar mani. Bez algas. (..) Tā bija pilnīgi kopīga darbība. Tāpēc jau man viss tik labi izdevās, ka bija tāda aizmugure.”¹¹³

3.4. Atskats uz vēstnieces pilnvaru termiņā paveikto, tā atbilstību vēstnieka funkcijām un ietekmi uz Latvijas-Francijas attiecībām

Kopumā, atskatoties uz A. Nagobads-Ābols kā Latvijas vēstnieces Francijā darbību jāteic, ka iepriekš izvēlētos pētījuma kontekstā būtiskos vēstniekam definētos pienākumus - abu valstu politiskās, ekonomiskās un kultūras sadarbības veicināšanu, kontaktu uzturēšanu ar Francijas Republikas valdības pārstāvjiem, sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem un citu valstu diplomātiem un starptautisko organizāciju pārstāvjiem, amatpersonu vizīšu organizēšanu – Aina Nagobads-Ābols jau pirms vēstnieces pienākumu uzņemšanās lielākoties pildījusi veiksmīgi.

Viņas praktiskais ieguldījums, izstrādājot rīcības plānu un nodrošinot Latvijas delegācijas klātbūtni Parīzes Galotņu konferencē 1991. gadā, kā arī vairākkārtēja veiksmīgā komunikācija ar Francijas amatpersonām bijusi nozīmīga, ne tikai Latvijas un Francijas attiecībās, bet arī ceļā uz Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu, gan arī Latvijai iestājoties ANO. Tāpat, īsā laika posmā notikusī integrācija Francijas diplomātu un politiķu aprindās atviegloja vizīšu organizēšanu, tādējādi attīstot Latvijas un Francijas valdību, prezidentu un parlamentu sadarbību, kas savukārt vainagojās ar vairākiem noslēgtiem divpusējās sadarbības līgumiem, tostarp plašu jautājumu loku aptverošo, kultūras sadarbībā būtisko 1997. gada *Latvijas Republikas valdības un Francijas Republikas valdības kultūras, izglītības, tehnikas, zinātnes un tehnoloģijas sadarbības līgumu*. Līdz ar to, bakalaura darba autore secina, ka vēstnieces darbības iespaidā aktīvi tikusi veicināta abu valstu pirmkārt politiskā, taču arī kultūras sadarbība.

Visievērojamākos rezultātus Aina Nagobads-Ābols sasniegusi tieši komunikācijas un plašu kontaktu tīkla uzturēšanā ar Francijas Republikas valdības pārstāvjiem, sabiedrībā pazīstamiem cilvēkiem un citu valstu diplomātiem, un starptautisko organizāciju pārstāvjiem,

¹¹³ Kanepone, Aiva. Joprojām iemīlējusies. *Žurnāls IEVA*. Nr. 16 (755). 11.lpp.

kas vēlāk savukārt veicināja valstu politisko sadarbību. Tas izdevās, lielā mērā pateicoties Francijā pavadītajiem 50 gadiem, kompetencē franču kultūras standartos un prasmēm sarunās izvēlēties pieeju sarunu biedram, lai panāktu pozitīvu sarunas iznākumu. Vēlākos gados šie paši iemesli minēti arī kā Vairas Viķes Freibergas pozitīvās komunikācijas ar Francijas un citiem frankofoniem valstu pārstāvjiem iemesls.

Viņai veiksmīgi izdevās piedalīties Latvijas diplomātisko attiecību atjaunošanā un attīstīt tās, kas savukārt pamazām tuvināja Latvijas pievienošanos Eiropas Savienībai. Lai arī vēstniecības ēku Pronī ielā atgūt neizdevās, starp Latvijas un Krievijas vēstniekiem Francijā tika dibināti pozitīvi kontakti, kas pavēra ceļu uz abu valstu attiecību uzlabošanu saspringtajā situācijā, kas bija radusies pēc neatkarības atjaunošanas. Ar Ainas Nagobads-Ābols un viņas vīra palīdzību paveiktais Latvijas zelta atgūšanā no Francijas Bankas bija impulss Latvijas lata izdošanai pēc pārejas posma valūtas 1993. gada 5. martā.¹¹⁴ Tomēr darba autore secina, ka abu valstu ekonomiskās sadarbības uzplaukums nenotika līdz pat brīdim, kad Latvija iestājās Eiropas Savienībā 2004. gadā, līdz ar to ekonomiskās sadarbības veicināšana nebija starp veiksmīgāk īstenotajiem uzdevumiem.

Piedaloties neatkarības atjaunošanai nozīmīgos notikumos, desmit gadus vēlāk A. Nagobads-Ābols piekrita, ka nepieciešamais darbs Latvijas valsts stiprināšanai ieguldīts, iestājoties ANO, Eiropas Savienībā un NATO. Tāpat viņa atzinīgi izteicās par Latvijas pārstāvju ASV darbu, kuri, par spīti nelielajam budžetam, atzīstami darbojas šajā virzienā. Atceroties laiku vēstnieces amatā, viņa saka, ka „galvenais uzdevums bija savu zemi parādīt, jo piecdesmit gadus Latvija bija izdzēsta no pasaules kartes. Latvijas nebija. Un tad pēkšņi — lielais atklājums, ka „mēs esam „īsta” zeme un inteligēnti cilvēki”. Viņasprāt, kopumā valsts varētu tikt reprezentēta aktīvāk visās jomās, tajā skaitā sportā, lai radītu cilvēkos interesi par Latvijas valsti. To viņa centusies darīt gan 3.3. apakšnodaļā aprakstītajā Rīgas un Bordo sadraudzības dibināšanas vizītē, gan arī regulāri rīkojot savā rezidencē kopīgas ar Latvijas kultūru saistītas tematiskais sanāksšanas vēstniekiem un diplomātiem, piemēram, par Kurzemi.¹¹⁵

¹¹⁴Dūcmane, Kristīne, dr. hist. *Latvijas nacionālā valūta - vēsture un šodiena*. Pieejams: <https://www.makroekonomika.lv/latvijas-nacionala-valuta-vesture-un-sodiena> [skatīts 2016, 10. maijā].

¹¹⁵Arāja, Dita. „Es esmu no Latvijas!”. Intervija ar pirmo Latvijas vēstnieci Francijā Ainu Nagobads-Ābolu. *Providus domnīca*. 2012, 3. maijs. Pieejams: <http://providus.lv/article/es-esmu-no-latvijas> [skatīts 2016, 11. maijā].

Ainai Nagobads-Ābols piemita diplomātam tik būtiskā spēja orientēties vietējā kultūrā un vēsturē, taču viņa sevi uzskatīja arī par Latvijas patrioti, kas bija nepieciešams, reprezentējot Latviju un veidojot valsts tēlu Francijā. Neskatoties uz daudzajiem ceļojumiem un kopumā, kā jau tika atzīmēts, 50 Parīzē nodzīvotiem gadiem, Aina Nagobads-Ābols, lai arī ļoti pieradusi pie dzīvesvietas Francijā, Parīzes apkārtnē, par savām mājām tomēr uzskata Rīgu. „Par Latviju varu teikt, ka citas Latvijas man nav, lai gan tai ir tik daudz seju. Un kur vēl pasaulē ir tādi lauki kā pie mums — pļavas un daudz kas cits? Tādu nav! Kad atbraucu uz Latviju vasarā, tad man vienmēr vajag pagulēt pļavā un caur smilgām paskatīties uz mākoņiem. Arī tādu mākoņu kā Latvijā Francijā nav.”¹¹⁶ Bijušās vēstnieces vārdos intervijās nereti atklājas lepnums par Latvijas valsti: „Es nevaru ciest, kā savas runas sāk mūsu politiķi: „Es esmu no vienas mazas zemītes Latvijas.” (..) Mūsu zeme ir tik liela kā BeNiLux — Holande, Beļģija un Luksemburga, kopā ņemtas! Kur tad tur tā mazā zemīte? Es vienmēr teicu: „Es esmu no Latvijas!””¹¹⁷

Runājot par to, kas mainījies diplomātijā kopš Ainas Nagobads-Ābolas laikiem, jāpiemin situācija vēstniecībās, kur tagad lielākoties darbojas atbilstošu izglītību guvuši, Latvijā auguši diplomāti. Parīzē vēstniecībā aizvadīto laiku Nagobads-Ābols atceras kā sev „ļoti nozīmīgu un ļoti interesantu”: viņa organizēja atjaunotās valsts deputātu un diplomātu tikšanās ar Francijas amatpersonām. „Bija 1991. gads, un mēs visi sākām darbu no nulles, citam bija lielāka „bagāža”, citam mazāka, citam – nekādas. Taču tolaik mēs visi strādājām kopā, darījām visu, ko varējām un spējām. Un darījām to ar prieku un ar ticību.”¹¹⁸

3.5. Turpmākā darbība pēc vēstnieces Francijā pienākumu pildīšanas beigām 1997. gadā

Pēc pilnvaru termiņa beigām kā vēstnieci Francijā un Spānijā 1997. gadā, vēl gadu, tāpat, Nagobads-Ābols bija akreditēta kā vēstniece Portugālē un līdz pat 2000. gadam rūpējās arī par Latvijas pārstāvniecību UNESCO, kur savu darbību bija sākusi, 1991. gada 14. oktobrī sagatavojot nepieciešamo dokumentāciju un esot klāt arī brīdī, kad Latvija iestājās UNESCO.

Daži no būtiskākajiem viņas panākumiem, darbojoties UNESCO – Latvijas Zinātņu

¹¹⁶ Kondrāts, Ģirts. Redzu arī Latvijas daudzās sejas.

¹¹⁷ Arāja, Dita. „Es esmu no Latvijas”. Intervija ar pirmo Latvijas vēstnieci Francijā Aina Nagobads-Ābolu.

¹¹⁸ Kovtuna, Līgita. Zelta vērtais franču šarms Latvijas diplomātijā.

akadēmijas un UNESCO sadarbības līguma noslēgšanas sekmēšana, Rīgas vēsturiskā centra iekļaušana UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā 1997. gadā un 1999. gadā – UNESCO atbalsta iegūšana Latvijas Nacionālās bibliotēkas celtniecībai.¹¹⁹ Tieši Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekts ir tas, ko pēdējos piecpadsmit gadus lolojusi, kam līdzī sekojusi Nagobads-Ābols kundze. Ar lielu gandarījumu viņa piedalījās bibliotēkas atvēršanas svētkos 2014. gadā.¹²⁰

Arī pēc 2000. gada Aina Nagobads-Ābols turpina darboties kā Latvijas Republikas pastāvīgās pārstāvniecības padomniece UNESCO, strādājot pie valsts un sabiedrības attīstības izglītības, zinātnes, kultūras, komunikācijas un informācijas jomā, tādējādi stiprinot valstiskumu un demokrātiju – vērtības, ko viņa atzinusi par būtisku arī goda konsules Francijā pienākumus uzņemoties.¹²¹

Par Ainas Nagobads-Ābols nopelniem atzinīgi izsakās arī UNESCO LNK ģenerālsēkretāre Dagnija Baltiņa: „Lielajā pasaules kopainā Aina Nagobads-Ābola ir pierādījusi Latviju kā spējīgu, atpazīstamu un cienītu valsti. Viņa ir izveidojusi drošu pamatu, kas paver ceļus jaunām iniciatīvām un rosina mūs pašus izcelt Latvijas vērtības pasaulē un izjust pasaules elpu savā ikdienā.”¹²²

Ain Nagobads-Ābols un viņas sasniegumus diplomātijā kā paraugu min arī esošajā kultūras ministre Dacei Melbārde, kura, tāpat kā Nagobads-Ābols kundze, bijusi saistīta ar UNESCO. Viņas abas ciešākus kontaktus dibinājušas tieši šajā laikā – Dacei Melbārdei kļūstot par UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas ģenerālsēkretāri, Aina Nagobads-Ābols bija Latvijas vēstniece Francijā un UNESCO. „Otrs cilvēks, ko apbrīnoju, ir Aina Nagobads-Ābola. No viņas esmu daudz mācījusies cilvēku attiecību veidošanas mākslu un starptautisku skatījumu attiecību veidošanā. UNESCO darbības kodols ir attiecību veidošana starp dažādiem cilvēkiem, dažādām kultūrām.”¹²³

Ne tikai UNESCO, bet diplomātijā un jebkurā starptautiskas komunikācijas situācijā kopumā neatsverama ir spēja izprast otru cilvēku un pielāgoties, lai uzturētu pozitīvu sarunas

¹¹⁹ Krīvena, Liene. Aina Nagobads-Ābolu ievēl par Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda locekli. *UNESCO Latvijas Nacionālā komisija*. 2011, 25. nov. Pieejams: <http://www.unesco.lv/lv/jaunumi/ainu-nagobads-abolu-ievēl-par-latvijas-zinatnu-akademijas-goda-locekli/> [skatīts 2016, 22. maijā].

¹²⁰ Zilberts, Augusts. Rīt ar vērienīgo "Salasīšanos" noslēgsies Gaismas pils atklāšanas nedēļa. *Latvijas Nacionālā bibliotēka*. Pieejams: <http://www.lnb.lv/lv/rit-ar-verienigo-salasisanos-noslegsies-gaismas-pils-atklšanas-nedela> [skatīts 2016, 22. maijā].

¹²¹ Krīvena, Liene. Aina Nagobads-Ābolu ievēl par Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda locekli.

¹²² Turpat

¹²³ Ozoliņa, Laila. Spēka dziesmu zinātāja Dace Melbārde. *Nacionālās Apvienības avīze*. Pieejams: http://www.nacionalaapvieniba.lv/wp-content/uploads/2014/01/NAavize_nov-2013.pdf [skatīts 2016, 14. maijā].

gaisotni, saglabājot toleranci arī, runājot par sarežģītiem jautājumiem. To, ka šī māka piemīt arī A. Nagobads-Ābols, publiski atzīst arī politiķe, kura ikdienā saskaras ar līdzīgiem izaicinājumiem. „No A. Nagobads-Ābolas esmu mācījusies šo prasmi katrā situācijā būt diplomātam, meklēt dialogu, meklēt kompromisu. Mani iedvesmoja viņas neparastā spēja ikvienā situācijā tikt galā, turklāt allaž būt dāmai. Tajā, kā viņa māc sevi pasniegt, arī veidojas viņas spēja visu atrisināt. Lai Dievs dod viņai veselību! Viņa ļoti daudz ir darījusi Latvijas labā, it īpaši saistībā ar Nacionālo bibliotēku, lai tās projektam nodrošinātu starptautisko atbalstu.”¹²⁴

Ainai Nagobads-Ābols pasniegts gan Francijas Goda leģiona krusts un Latvijas IV pakāpes Triju Zvaigžņu ordenis, gan arī par vēstnieces darbu Portugālē - Portugāļu ordenis jeb Lielais nopelnu krusts ar lenti.¹²⁵ Valstu apbalvojumi liecina arī par valstiska līmeņa atzinību par viņas veikto darbu starpvalstu attiecību stiprināšanā. Viņa saņēmusi arī UNESCO LNK goda rakstu un ievēlēta par Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda locekli.¹²⁶

¹²⁴ Turpat

¹²⁵ Kondrāts, Ģirts. Redzu arī Latvijas daudzās sejas.

¹²⁶ Krīvena, Liene. Ainu Nagobads-Ābolu ievēl par Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda locekli.

NOBEIGUMS

Pētījuma noslēgumā atskatoties uz ievadā izvirzītajiem uzdevumiem, darba autore secina, ka tie ir izpildīti. Vispirms, balstoties uz *Vīnes konvenciju par diplomātiskajiem sakariem, Latvijas Republikas diplomātiskā un konsulārā dienesta likumu un Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogu* tika definētas vēstniecības un vēstnieka funkcijas. Izvēloties trīs verificējamākās no vēstnieka funkcijām, trešajā nodaļā tās izmantotas, izvērtējot Ainas Nagobads-Ābols diplomātisko darbību Francijā. Otrās nodaļas ietvaros savukārt sniegts ieskats sarežģītajā ārlietu dienesta vēsturiskajā attīstībā, kas ir nozīmīgs vēsturiskais fons, runājot par Latvijas diplomātiskās pārstāvniecību atjaunošanu ārvalstīs pēc 1990. gadā, tajā skaitā – 1991. gadā arī Francijas Republikā.

Pēc pētījuma veikšanas autore sniedz atbildi uz pētāmo jautājumu - ko paveica un ar kādām grūtībām kā Latvijas vēstniece Francijā saskārās Aina Nagobads-Ābols, un vai viņa pilnībā realizēja vēstnieka definētos pienākumus laika posmā no 1992.-1997. gadam?

Pirmkārt, darba gaitā noskaidrots, ka pie lielākajiem Ainas Nagobads-Ābols panākumiem varētu minēt: pozitīva Latvijas tēla veidošanu un popularizēšanu Francijā, diplomātiskā kontekstā nozīmīgu kontaktu dibināšanu, Latvijas pārstāvju dalības nodrošināšanu starptautiskās konferencēs arī pirms Latvijas neatkarības atjaunošanas starptautiskās atzīšanas, Francijas valsts prezidenta Fransuā Miterāna vizītes organizēšanu 1992. gada 15. maijā, tai kļūstot par pirmo rietumvalstu prezidenta vizīti Latvijā kopš valsts neatkarības atjaunošanas. Pateicoties personiskiem kontaktiem un uzdrīkstēšanās rezultātā Aina Nagobads-Ābols izdevās atgūt un no nodošanas PSRS pārstāvjiem glābt gan pārstāvniecības pirmskara arhīvus, gan no Anglijas un Francijas Bankām atgūt Latvijas zeltu, kas nodrošināja Latvijas lata stabilitāti pēc pārejas perioda valūtas.

Pie grūtībām, ar ko nācās saskarties Aina Nagobads-Ābols, jāmin: diplomātisko attiecību uzsākšana pēc piecdesmit dīkstāves gadiem, sarežģījumi ar netipisko statusu – starptautiski vēl neatzīstas valsts interešu pārstāvība (posmā no 1990. gada martam līdz 1991. gada 22. augustam), nepieciešamība pirmos gadus darboties bez atlīdzības, ieguldot savus personīgos līdzekļus.

Darba gaitā autore nonākusi pie secinājuma, ka Aina Nagobads-Ābols jau pirms akreditēšanas par vēstnieci 1992. gadā kopš 1990. gada marta ir pildījusi diplomātiskās

pārstāves Francijā (oficiāli – goda konsules) pienākumus, nodrošinot vairākas būtiskas tikšanās ar Francijas amatpersonām un formējot viņu viedokli par labu Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanas jautājumam.

Ainas Nagobads-Ābols darbība pilnīgi atbilst divām no trim pirmajā darba nodaļā definētajām vēstnieka funkcijām: sevišķi rūpējusies viņa ir par Latvijas-Francijas politiskās sadarbības veicināšanu un kontaktu veidošanu un uzturēšanu ar valdības pārstāvjiem, diplomātiem u.c. amatpersonām, kā arī regulāri iesaistījies oficiālo amatpersonu vizīšu organizēšanā. Lielākais pienesums kultūras sadarbības veicināšanā bija 1997. gadā noslēgtais Latvijas Republikas valdības un Francijas Republikas valdības kultūras, izglītības, tehnikas, zinātnes un tehnoloģijas sadarbības līgums, kas aptver vairākas nozares, savukārt ekonomiskā sadarbība starp Latviju un Francija ievērojami veicināta netika, ja neskaita Latvijas zelta atgūšanas pozitīvo ietekmi uz Latvijas lata izveidi.

Darba autore uzskata pētījuma mērķi - izpētīt Latvijas vēstniecības Francijā darbības atjaunošanas procesu un izvērtēt vēstnieces Ainas Nagobads-Ābols darbību – par sasniegtu.

Runājot par perspektīvām tālākai pētījuma attīstīšanai, papildus iespējams veikt izvērtējumu arī saistībā ar Nagobads-Ābols kundzes paralēlo darbību kā vēstniecei Portugālē un Spānijā. Tādējādi būtu iespējams iegūt priekšstatu par to, kādi bija izaicinājumi, nodarbojoties ar trīs valstu interešu pārstāvniecību reizē, un, ņemot vērā Latvijas-Spānijas un Latvijas-Portugāles vēsturisko attiecību veidošanās fonu, veikt īstenoto darbību salīdzinājumu un izdarīt secinājumus par panākumiem sadarbības attīstībā ar katru no valstīm.

TĒZES

1. 1919. gadā kā viena no pirmajām Rietumeiropā tika atvērta Latvijas pārstāvniecība Francijā sūtņa Oļģerta Grosvalda vadībā, kuras darbība tika pārtraukta ar Otrā pasaules kara sākumu. Jau vēstniecības statusā tā darbu atsāka tikai 1991. gada nogalē.
2. Kā Latvijas diplomātiskā pārstāve goda konsules statusā darbību Aina Nagobads-Ābols uzsāka jau 1990. gadā, par pirmo Latvijas vēstnieci Francijā tiekot akreditētai 1992. gada 18. martā.
3. Latvijas Republikas diplomātiskā un konsulārā dienesta darbību regulē Latvijas Republikas likumdošana, kurā noteiktas septiņas vēstnieka kā diplomātiskā pārstāvja funkcijas.
4. Aina Nagobads-Ābols aktīvi iesaistījās abu valstu politiskās sadarbības veicināšanā, piedaloties diplomātiskā cīņā par Latvijas neatkarības atjaunošanu, aktualizējot jautājumu pie Francijas augstākajām amatpersonām un rūpējoties par Latvijas tēla radīšanu Francijā.
5. Ekonomiskās sadarbības attīstība laikā no 1992. līdz 1997. gadam nenotika, bet kultūras sadarbībā lielākais pienesums bija 1997. gadā noslēgtais Latvijas un Francijas sadarbības līgums par sadarbību kultūras, izglītības, tehnikas, zinātnes un tehnoloģijas jomās.
6. Vēstniece aktīvi veidoja un uzturēja kontaktus ar valdības pārstāvjiem, diplomātiem u.c. amatpersonām, kas ļāva veiksmīgi organizēt valsts oficiālo amatpersonu vizītes.
7. Veiksmīgai attiecību dibināšanai Nagobads-Ābols izmantoja darbojoties biznesā un ilglaicīgi dzīvojot Francijā apgūtās prasmes: kompromisu un sarunu vešanas mākslu, pozitīva rezultāta sasniegšanai izmantojot personīgu un mazāk formālu pieeju. Nozīmīga bija arī franču kultūras, tradīciju un valodas pārzināšana.
8. Aina Nagobads-Ābols nevairījās izmantot arī sev pieejamos privātos kontaktus, tādējādi panākot, piemēram, Latvijas zelta atgūšanu no Francijas un Anglijas bankām, kas vēlāk ļāva izdot stabilu Latvijas latu pēc pārejas perioda valūtas. Nebaidoties rīkoties drosmīgi, no nonākšanas PSRS pārstāvju rīcībā atgūti tika arī pirmskara pārstāvniecības arhīva dokumenti.

9. Aina Nagobads-Ābols vēstnieces pienākumus pildīja atbilstoši noteiktajām funkcijām, jau kopš 1990. gada sniedzot lielu un daudzpusīgu personīgo ieguldījumu Latvijas-Francijas attiecību stiprināšanā.

AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

Avoti

1. ANO (Apvienoto Nāciju organizācija). *Vīnes Konvencija par diplomātiskajiem sakariem*. Pieejams: <http://likumi.lv/ta/lv/starptautiskie-ligumi/id/2> [skatīts 2016, 2. maijā].
2. Arāja, Dita. „Es esmu no Latvijas!”. Intervija ar pirmo Latvijas vēstnieci Francijā Ainu Nagobads-Ābolu. *Providus domnīca*. 2012, 3. maijs. Pieejams: <http://providus.lv/article/es-esmu-no-latvijas> [skatīts 2016, 11. maijā].
3. Dūcmane, Kristīne, dr. hist. *Latvijas nacionālā valūta - vēsture un šodiena*. Pieejams: <https://www.makroekonomika.lv/latvijas-nacionala-valuta-vesture-un-sodiena> [skatīts 2016, 10. maijā].
4. Kanepone, Aiva. Joprojām iemīlējusies. *Žurnāls IEVA*. Nr. 16 (755), 2012, 18. apr. 8.-11. lpp.
5. Kondrāts, Ģirts. Redzu arī Latvijas daudzās sejas. *Latvijas Avīze*. 2004, 4. apr. Pieejams: http://www.tvnet.lv/zinas/viedokli/292419-redzu_ari_latvijas_daudzas_sejas [skatīts 2016, 12. maijā].
6. Kovtuna, Ligita. Zelta vērtais franču šarms latviešu diplomātijā. *Eiropas latviešu laikraksts Brīvā Latvija*. 2012, 4. maijs. Pieejams: <http://www.brivalatvija.lv/aktuala-intervija/zelta-vertais-francu-sarms-latvijas-diplomatija?gads=2012> [skatīts 2016, 12. maijā].
7. Krīvena, Liene. Ainu Nagobads-Ābolu ievēl par Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda locekli. *UNESCO Latvijas Nacionālā komisija*. 2011, 25. nov. Pieejams: <http://www.unesco.lv/lv/jaunumi/ainu-nagobads-abolu-ivel-par-latvijas-zinatnu-akademijas-goda-locekli/> [skatīts 2016, 22. maijā].
8. Laizāne, Līga. Latvijai atjaunotas balsstiesības ANO. *Diena*. Pieejams: <http://www.diena.lv/arhivs/latvijai-atjaunotas-balsstiesibas-ano-10005479> [skatīts 2016, 16. maijā].

9. Latvija pārdos Francijas valdībai ēku Parīzē. *BNS*. 2013, 12. nov. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/latvija-pardos-francijas-valdibai-eku-parize.d?id=6769159> [skatīts 2016, 22. maijā].
10. Latvijas Banka. *Latvijas Bankas zelta vēsture*. Pieejams: <https://www.bank.lv/temas/zelts/9479-zelta-vesturiska-loma> [skatīts 2016, 12. maijā].
11. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Aina NAGOBADS-ĀBOLA*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/data/file/e-izstade/Content/Data/Nagobada/Biography.html> [skatīts 2016, 10. maijā].
12. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Ārlietu ministrijas darbības atjaunošana 1990-1991*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/data/file/l/atjaunotaji.pdf> [skatīts 2016, 15. maijā].
13. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Divpusējie līgumi*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejie-ligumi?view=agreements> [skatīts 2016, 12. maijā].
14. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas ārlietu ministra J. Jurkāna nota Francijas Ārlietu ministram, ka A. Nagobada-Ābola ir deleģēta pārstāvēt Latviju pie Francijas Ārlietu ministrijas*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/data/file/e-izstade/Content/Data/Nagobada/Apstiprinasana.view.html> [skatīts 2016, 12. maijā].
15. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas Ārlietu ministrijas izveidošana*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/ministrija/arlietu-dienesta-vesture/latvijas-arlietu-ministrijas-izveidosana> [skatīts 2016, 4. maijā].
16. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas neatkarības atjaunošanas atzīšana 1991. gadā*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/ministrija/arlietu-dienesta-vesture/izstades/latvijas-neatkaribas-atjaunosanas-starptautiska-atzisana-1991-gada> [skatīts 2016, 9. maijā].
17. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas Republikas un Francijas Republikas divpusējās attiecības*. 2016, 11. marts. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejas-attiecibas/latvijas-un-francijas-attiecibas> [skatīts 2016, 12. maijā].
18. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas Republikas vēstniecība Francijas Republikā. Konsulārā informācija. Kādos gadījumos vēstniecība VAR/ NEVAR*

- palīdzēt*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/paris/konsulara-informacija/kados-gadijumos-vestnieciba-var-nevar-palidzet> [skatīts 2016, 3. maijā].
19. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis uztic Imantam Viesturam Liegim veikt Latvijas Republikas ārkārtējā un pilnvarotā vēstnieka pienākumus Francijas Republikā*. 2016, 24. feb. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/aktualitates/zinas/49842-latvijas-valsts-prezidents-raimonds-vejonis-uztic-imantam-viesturam-liegim-veikt-latvijas-republikas-arkarteja-un-pilnvarota-vestnieka-pienakumus-francijas-republika> [skatīts 2016, 3. maijā].
20. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Latvijas vēstniece Francijā, atzīmējot starppilsētu sadraudzības gadadienu, viesosies Bordo*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/paris/aktualitates/33940-latvijas-vestniece-francija-atzimejot-starppilsetu-sadraudzibas-gadadienu-viesosies-bordo> [skatīts 2016, 12. maijā].
21. LR MK (Latvijas Republikas Ministru kabineta) noteikumi Nr.1075. *Valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs*. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=222271> [skatīts 2016, 3. maijā].
22. Latvijas zelts. *Tildes Datorenciklopēdija Latvijas Vēsture*. Tilde: 1998-2012. Pieejams: <http://www.letonika.lv/groups/default.aspx?r=2&q=Latvija&id=966823&g=1> [skatīts 2016, 12. maijā].
23. Les Auschitzky de Bordeaux. *Le Jumelage*. Blogs. Pieejams: <http://bertrand.auschitzky.free.fr/AppendicesAuschitzky/Lejumelage.htm> [skatīts 2016, 12. maijā].
24. Ozoliņa, Laila. Spēka dziesmu zinātāja Dace Melbārde. *Nacionālās Apvienības avīze*. Pieejams: http://www.nacionalaapvieniba.lv/wp-content/uploads/2014/01/NAavize_nov-2013.pdf [skatīts 2016, 14. maijā].
25. LR Saeima (Latvijas Republikas Saeima). *Diplomātiskā un konsulārā dienesta likums*. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=37188> [skatīts 2016, 2. maijā].
26. UNESCO LNK. *UNESCO un personības / UNESCO and personalities*. Pieejams : <https://www.youtube.com/watch?v=Nk-d-BcT6aw> [skatīts 2016, 15. maijā].
27. Zilberts, Augusts. Rīt ar vērienīgo "Salasīšanos" noslēgsies Gaismas pils atklāšanas nedēļa. *Latvijas Nacionālā bibliotēka*. Pieejams: <http://www.lnb.lv/lv/rit-ar-verienigo-salasisanos-noslegsies-gaismas-pils-atklšanas-nedela> [skatīts 2016, 22. maijā].

Literatūra

28. *100 Latvijas personību*. Tekstu aut., sast. Pēteris Apinis. Rīga: Nacionālais apgāds; Latvijas Avīze, 2006.
29. Ābols, Guntars. *Laimas lemti likteņi: par Raunu, iedzimtību un līgavām*. Rīga: Zinātne, 2009.
30. Goldmanis, Juris. *Latvijas un pasaules vēsture: notikumi, jēdzieni un personības*. Rīga: Zvaigzne ABC, 2007.
31. Jēkabsons, Ēriks, Valters Ščerbinskis. *Latvijas Ārlietu dienesta darbinieki, 1918-1991: biogrāfiskā vārdnīca*. Rīga: Zinātne, 2003.
32. Lapsa, Lato. *Mūsu vēsture, 1985-2005*. I sējums. Rīga: Atēna, 2008.
33. LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Ārlietu ministrijas darbība 1925.g.* Rīga: ĀMA, 1926.
34. *Latvijas valstiskumam 90: Latvijas valsts neatkarība: ideja un realizācija*. Atb. red. Jānis Bērziņš. Rīga: Latvijas vēstures institūta apgāds, 2010.
35. Lejiņš, Atis. *Pirmie desmit gadi: cīņa par Latvijas drošību pasaules lielajā politikā*. Rīga: Zinātne, 2002.
36. Nagobads-Ābols, Aina, Guntars Ābols. *Parīze, Madride, Lisabona un atpakaļ Rīgā: atmiņas un vērojumi četrās vēstniecībās*. Rīga: Zinātne, 2000.
37. *Saraksts "Ārlietu ministrijas štati un iekārta", 1920.g. febr.* Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LVVA). 2547. f., 1. apr., 8.1., 8.-10.lpp.
38. *Sūtniecību un konsulātu saraksts, 1940. g. jūn.* Latvijas Valsts vēstures arhīvs (LVVA). 2570. f., 14. apr., 1851. 1., 121.-128 lpp.

RÉSUMÉ

Processus de restauration de l'Ambassade de Lettonie en France et évaluation du travail de sa première Ambassadrice Aina Nagobads-Ābols

*(Restoration process of the Latvian embassy in France and assessment of the first
Ambassador's Aina Nagobads-Ābols work performance)*

Le but de cette étude est de fournir une vue d'ensemble de la réouverture de l'Ambassade de Lettonie en France en 1991 et d'étudier les réalisations et les difficultés que Aina Nagobads-Abols a rencontrées en tant qu'Ambassadrice de Lettonie en France. Successivement, une évaluation de son rendement au travail est faite en conformité avec les trois fonctions de l'Ambassadeur les plus importantes déterminées par la législation de la République de Lettonie.

Agissant en qualité de consul honoraire déjà depuis 1990 et travaillant comme Ambassadrice jusqu'en 1997, Nagobads-Ābols a fondé des contacts diplomatiques importants à l'échelle nationale, a organisé des visites des responsables français et lettons, tout en prenant soin de l'image de la Lettonie et en travaillant sur le renforcement de l'Etat letton dans le cadre de la restauration de l'indépendance. Elle a réussi à améliorer les relations diplomatiques après 50 ans d'inactivité depuis la Seconde Guerre mondiale, ainsi que de récupérer les biens d'avant-guerre de la Lettonie, ce qui a contribué à la stabilisation de la monnaie nationale. Ses réalisations comprennent l'élaboration de coopération Lettonie-France politique et culturelle.

Afin d'établir des relations diplomatiques importantes, Nagobads-Abols a utilisé les compétences qu'elle avait acquises lors de l'exécution dans les affaires et pendant les longues années de vie en France: compromis et négociation, approche personnelle et moins formelle pour aboutir à des résultats positifs, connaissance de la culture, de la société et de la langue françaises.

La recherche conclut que Aina Nagobads-Ābols a travaillé conformément aux fonctions d'un Ambassadeur, fournissant une contribution importante et diversifiée aux relations lettonnes-françaises.

SUMMARY

Restoration process of the Latvian embassy in France and assessment of the first Ambassador's Aina Nagobads-Ābols work performance

The purpose of this study is to provide an overview of the reopening of the Embassy of Latvia in France in 1991 and to explore the achievements and difficulties that Aina Nagobads-Ābols encountered as Ambassador of Latvia to France. Successively, an assessment of her work performance is done in accordance with the three most important Ambassador's duties determined by the legislation of the Republic of Latvia.

Acting as honorary consul already since 1990 and working as an Ambassador until 1997, Nagobads-Ābols founded nationally significant diplomatic contacts, organized visits of both French and Latvian officials, taking care of the image of Latvia and strengthening the Latvian statehood in the context of restoration of independence. She managed to improve the diplomatic relations after 50 years of inactivity since the Second World War, as well as to recover Latvia's pre-war property, contributing to stabilisation of the national currency. Her achievements include developing Latvia-France both political and cultural cooperation.

In order to establish diplomatically significant relations, Nagobads-Ābols used skills she had acquired while performing in business and long-term living in France: compromise and negotiation, personal and less formal approach to achieve positive results, knowledge of French culture, society and language.

The research concludes that Aina Nagobads-Ābols has operated in conformity with duties of an Ambassador, providing a large and diverse contribution to the Latvian-French relations.

PIELIKUMI

1. pielikums. Augstāko Latvijas amatpersonu vizītes Francijā no vēstniecības darbības atjaunošanas līdz 1997. gadam

- 1992. gada februāris - Ministru prezidenta Ivara Godmaņa vizīte Francijā;
- 1992. gada jūlijs - Ministru prezidenta Ivara Godmaņa vizīte Francijā;
- 1993. gada maijs - Ministru prezidenta Ivara Godmaņa vizīte Francijā;
- 1993. gada 11.-15. decembris - Saeimas priekšsēdētāja Anatolija Gorbunova vizīte Francijā;
- 1994. gada 12. aprīlis - Valsts prezidenta Gunta Ulmaņa vizīte Francijā;
- 1994. gada 9. - 11. maijs - Ministru prezidenta Valda Birkava vizīte Francijā;
- 1996. gada 28. oktobris - 1. novembris - Saeimas priekšsēdētāja Alfrēda Čepāņa vizīte Francijā;
- 1997. gada 13. - 16. aprīlis - Valsts prezidenta Gunta Ulmaņa vizīte Francijā;
- 1997.gada 13.-15. aprīlis, 22.-23. oktobris, 19.-20. novembris - Ārlietu ministra Valda Birkava vizītes Parīzē.¹²⁷

¹²⁷ LR ĀM. *Latvijas Republikas un Francijas Republikas divpusējās attiecības.*

2. pielikums. Augstāko Francijas amatpersonu vizītes Latvijā no vēstniecības darbības atjaunošanas līdz 1997. gadam

- 1991. gada 30. augusts - Francijas ārlietu ministra Rolāns Dimā (*Roland Dumas*) vizīte Latvijā;
- 1992. gada 15. maijs - Francijas prezidenta Fransuā Miterāna (*François Mitterand*) vizīte Latvijā;
- 1996. gada 2. - 3. aprīlis - Francijas Senāta prezidenta Renē Monorī (*René Monory*) vizīte Latvijā.¹²⁸

¹²⁸ LR ĀM. *Latvijas Republikas un Francijas Republikas divpusējās attiecības.*

3. pielikums. Noslēgtie divpusējās sadarbības līgumi starp Latvijas Republikas valdību un Francijas Republikas valdību no vēstniecības darbības atjaunošanas līdz 1997. gadam

- 1992. gada 15. maijā - Līgums starp Latvijas Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par savstarpēju ieguldījumu veicināšanu un aizsardzību (investīciju nozare);
- 1992. gada 26. novembrī - Latvijas Republikas valdības un Francijas Republikas valdības līgums par starptautiskiem kravas pārvadājumiem ar autotransportu (starptautisko pārvadājumu nozare);
- 1993. gada 2. martā - Saprašanās, draudzības un sadarbības līgums starp Latvijas Republiku un Francijas Republiku (valstu sadarbības nozare);
- 1997. gada 14. aprīlī - Latvijas Republikas valdības un Francijas Republikas valdības konvencija par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu attiecībā uz ienākuma un kapitāla nodokļiem (nodokļu nozare);
- 1997. gada 14. aprīlī - Latvijas Republikas valdības un Francijas Republikas valdības kultūras, izglītības, tehnikas, zinātnes un tehnoloģijas sadarbības līgums (dažāda veida sadarbības nozare).¹²⁹

¹²⁹ LR ĀM (Latvijas Republikas Ārlietu ministrija). *Divpusējie līgumi*. Pieejams: <http://www.mfa.gov.lv/arpolitika/divpusejie-ligumi?view=agreements> [skatīts 2016, 12. maijā].

Bakalaura darbs

„Latvijas vēstniecības Francijā darbības atjaunošanas process un pirmās tās vēstnieces Ainas Nagobads-Ābols darbības izvērtējums”

izstrādāts Latvijas Kultūras akadēmijas Starpkultūru komunikācijas un svešvalodu katedrā

Ar savu parakstu apliecinu, ka bakalaura darbs izstrādāts patstāvīgi; izmantojot citu autoru darbos publicētus datus, definējumus un viedokļus, dotas precīzas norādes (atsauces) uz to ieguves avotu; iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ . ____ . ____ .2016.
Vārds, uzvārds Paraksts

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: _____ . ____ . ____ .2016.
Akadēmiskais amats, grāds, vārds, uzvārds Paraksts

Recenzents: _____
Akadēmiskais amats, grāds, vārds, uzvārds

Darbs iesniegts ____ . ____ .2016.

Studējošo servisa speciālists : _____
Vārds, uzvārds Paraksts

Darbs aizstāvēts LKA bakalaura gala pārbaudījumu komisijas sēdē

____ . ____ .2016. prot. Nr. _____ vērtējums _____

Komisijas sekretārs: _____
Vārds, uzvārds Paraksts